

Bijlage I.

AAN
DE SYNODE DER CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK IN NEDERLAND.

Eerwaarde vergadering,

Hoewel uwe commissie, sedert de bijeenkomst der Synode van 's Hertogenbosch, niet tot velerlei werkzaamheden geroepen werd, heeft zij toch meer dan eenmaal gevoeld, dat 't geen haar ter behartiging is toevertrouwd, dikwerf de teederste belangen der gansche kerk raakte. Met dankzegging aan den Heere en erkentelijk voor het haar geschonken vertrouwen, komt zij thans weder tot u, om mededeeling te doen van 't geen door haar in de laatste twee jaren verricht is.

De door de Synode van 's Hertogenbosch haar opgedragen taak, om aan de hooge regeering het gevoelen der kerk over de toenemende openbare zonden, inzonderheid de steeds toenemende ontheiliging van den dag des Heeren kenbaar te maken, heeft zij ten uitvoer gebracht. Het deswege door haar verzonden adres is in onze kerkelijke bladen openbaar gemaakt.

Een ontwerp-eedformulier tegen de simonie heeft zij de eer aan uwe beoordeeling te onderwerpen.

In overleg met den algemeenen penningmeester voor de uitbreiding der theologische school, Ds. J. NEDERHOED, heeft uwe commissie naar haar beste weten die zaak behartigd en namens de christelijke gereformeerde kerk de schuldbekentenissen geteekend.

In de plaats van classikale collectanten, die uit hunne gemeenten vertrokken, heeft zij in de respectieve classes anderen benoemd, en wel

in de classis Gorinchem	Ds. VAN DEN BOOM.
» » Zwolle	» BRINK.
» » Holten	» POLMAN.
» » Sneek	» V. D. SLUIJS.
» » Winschoten	» BOS.

Ook was het haar bekend, dat enkele collectanten besloten hadden niets te doen. Wenschelijk ware het zeker geweest dezen door anderen te vervangen, doch uwe commissie meende hiertoe niet te mogen overgaan, zonder vooraf de zaak aan uwe beoordeeling te onderwerpen. Door den algemeenen penningmeester voor de uitbreiding der theologische school zullen vollediger inlichtingen aangaande de werkzaamheid der collectanten en den finantiëlen toestand der theologische school gegeven worden.

Van het bestuur der zondagschoolvereeniging »Jachin» ontving uwe commissie een schrijven, inhoudende eene mededeeling, dat genoemde vereeniging de door de Synode van 's Hertogenbosch (art. 144 van het verslag) gestelde voorwaarden van erkenning met eene wijziging aan-

vaardt. Het woord: »toestemming" acht de vereeniging te bezwarend, terwijl tevens de hoop geuit wordt, dat de Synode in art. 12 van het verslag dier vereeniging aanleiding zal vinden, om hare hoog gewaardeerde erkenning uit te spreken.

Van het hoofdbestuur der vereeniging voor christelijk gereformeerd schoolonderwijs ontving uwe commissie eene uitnoodiging om met gemeld bestuur eene samenkomst te hebben, ten einde de verhouding van die vereeniging tot onze kerk te bespreken. Volgens art. 143 der notulen van de handelingen der vorige Synode was uwe commissie bevoegd om »des gevorderd met het hoofdbestuur van de vereeniging voor gereformeerd onderwijs in onderhandeling te treden; onder nadere approbatie der Synode." Uwe commissie meende dan ook verplicht te zijn aan de uitnoodiging van het hoofdbestuur gevolg te geven. In die samenkomst bleek het echter spoedig dat er misverstand heerschte. Gemeld hoofdbestuur toch verklaarde zich bereid de voorstellen aan te hooren, die de synodale commissie wenschte te doen, terwijl de synodale commissie in de stellige verwachting verkeerde, dat het hoofdbestuur voorstellen te doen had, die besproken en aan het oordeel en de approbatie uwer vergadering onderworpen konden worden. Nadat alzoo geconstateerd was, dat men van weerszijden niet bevoegd was tot eenige daad, heeft uwe commissie in broederlijke gedachtenwisseling en met openhartigheid de verhouding der vereeniging tot onze kerk besproken. Van weerszijden heeft men in het denkbeeld berust, dat aldus is geformuleerd:

»De synodale commissie der christelijke gereformeerde kerk in Nederland en het hoofdbestuur der vereeniging voor gereformeerd schoolonderwijs, in de overtuiging dat, in verband met den last, hun beide door de respectieve vergaderingen opgedragen en den feitelijken toestand, op dit oogenblik slechts gedacht moet worden zooveel mogelijk sympathie en samenwerking op te wekken, stellen voor dat door de kerk worde uitgesproken:

a. dat ze zich in het bestaan en streven van de vereeniging voor gereformeerd schoolonderwijs verblijdt;

b. dat zij zooveel mogelijk den bloei der vereeniging zal bevorderen.

In de jongste dagen ontving uwe commissie bericht, dat het hoofdbestuur van de vereeniging thans gemachtigd was door de algemeene vergadering, om met de Synode in onderhandeling te treden, op den grondslag van 't besluit dier vergadering van 1875, en dat een commissie uit het hoofdbestuur is benoemd om met uwe vergadering desgevorderd te confereeren.

Van de gereformeerde kerk in Z. Afrika, en van de ware hollandsche gereformeerde kerk in N. Amerika ontving uwe commissie een schrijven, inhoudende verzoek om vanwege onze kerk afgevaardigden naar die kerken te zenden. Het bedoelde schrijven wordt hierbij overlegd en het voorstel aan uw oordeel onderworpen.

Door vier provinciale synoden is aan uwe commissie het voorstel gedaan, om onze kerk op de conferentie der presbyteriaansche kerken, in het begin der vorige maand te Edinburg gehouden, te doen vertegenwoordigen. Reeds lang was het bij uwe commissie een punt van ernstige overweging en correspondentie geweest. Onderscheidene en

gewichtige bezwaren deden zich echter op, doch ten slotte is de zaak naar wensch afgehoopen. De broeders docenten, VAN VELZEN en BRUMMELKAMP, waren bereid ook in dezen de kerk te dienen. Van hunne zending is, gelijk uwe vergadering weet, door Ds VAN VELZEN een levendig en boeiend verslag in de Bazuin gegeven.

Particuliere zaken, wier behandeling niet tot de bevoegdheid uwer commissie behoort, kwamen niet voor. Alleen ontving zij een schrijven van Ds. AMSING van Anna Paulownapolder, inhoudende beklag tegen de handelwijze van het bestuur der kas voor predikantsweduwen en weezen en emeriti-predikanten, dat zew. jaarlijksch inkomen heeft verminderd, op gronden die naar zewds. oordeel niet billijk zijn.

Aan enkele gemeenten werd vrijheid gegeven om de openbare liefdadigheid in te roepen tot het bouwen eener kerk.

Sedert de vorige Synode werd van het bestaan van acht nieuwe gemeenten aan de regeering kennis gegeven.

Ditmaal werd door uwe commissie geen uitnoodiging gezonden aan buitenlandsche kerken om deze Synode bij te wonen, behalve aan Ds. H. MATZKE en de oud gereformeerde kerk in Pruissen. Het hoofdbezwaar uwer commissie ligt vooral in de omstandigheid, dat zij niet vroeg genoeg kennis draagt van den datum, waarop de Synode geopend wordt. Zij geeft daarom aan uwe vergadering in overweging, of het niet wenschelijk zou zijn om, evenals in Schotland, de vergaderingen der Synode altijd op denzelfden, door u vast te stellen datum te houden; dan kon door belangstellenden in het buitenland daarop worden gerekend.

Eindelijk meent uwe commissie de aandacht der Synode te moeten vestigen op de bestaande bepalingen, omtrent het examen van predikanten uit het buitenland, en de vraag te moeten stellen of deze bepalingen geene verduidelijking behoeven.

Van den algemeenen secretaris der Belgische zendingskerk ontving uwe commissie een schrijven, inhoudende mededeeling, dat door de Synode dier kerk Ds. EGGENSTEIN en de ouderling MATTHIJSEN, beiden van Antwerpen, benoemd zijn om de groete aan onze Synode te brengen.

Voorts is het de bede uwer commissie, dat de Heere uwe vergadering rijkelijk zegene, dat de kerk bloeie, en de naam des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes in en door haar verheerlijkt worde!

M. NOORDTJIJ.

W. H. GISPEN, *Secretaris*.

J. HESSELS.

Bijlage II.

VERSLAG VAN DEN TOESTAND DER THEOL. SCHOOL DER CHR.
GER. KERK IN NEDERLAND.

*Aan de eerwaarde Synode der
christ. ger. kerk in Nederland.*

Zeergeliefde broeders in onzen God en Zaligmaker Jezus Christus.

Genade en vrede schenke de Heere u in eene ruime mate uit Zion!

Op het gevaar af, dat tijdgenoot en nakomeling ons zal beschuldigen van altijd hetzelfde te zeggen, begint ook dit verslag weer met een : de Heere heeft onze theol. school. met hare leeraren en studenten tot hiertoe grootelijks gezegend. Met ontferming en genade kwam de Heere zoowel de onderwijzers als de discipelen altijd voor.

De docenten ontvingen gaven en krachten, om hunnen gewichtigen arbeid aan de school onafgebroken voort te zetten. Met vlijt werd door het zeventigtal studenten van het onderwijs gebruik gemaakt en, de examina bewezen het, niet zonder vrucht.

Onze penningmeester, Ds. C. G. DE MOEN, werd in staat gesteld uit de ontvangsten de kosten, aan onze iurichting verbonden, te bestrijden.

Al mogen wij hier niet verzwijgen, dat het niet immer langs eenen weg kwam, zooals wij dat wel wenschten, of zooals wij het ons hadden voorgesteld, er kwam wat noodig was, en dat moet ons genoeg zijn.

De Heere doet wel eens meer zoo. Misschien wil Hij daardoor ons geloof beproeven, of er voor zorgen dat wij in onze eigene schatting geen wonderboomen worden. Hoe dit zij, eerw. broeders, het college van curatoren kan en mag niet anders dan u opwekken tot ootmoedigen dank. Aan niets heeft de Heere het ons laten ontbreken. Dankt daarom met ons den naam van onzen trouwen Herder voor al die weldaden, welke Hij aan onze theol. school heeft willen bewijzen. Al die zegeningen verleende de Heere aan zondaren, die de geringste blijken zijner liefde hadden verbeurd en niets waardig waren.

Ootmoedige dank is het eenige, wat ons voegt.

Als nieuws zal het college van curatoren het deze vergadering niet behoeven mede te deelen, dat het beroep, door de Synode te 's Hertogenbosch op den weleerw. heer M. NOORDTJIJ uitgebracht, om als vijfde docent aan onze school zijne krachten te wijzen, door zew. is aangenomen. Het is niet slechts overbekend, maar zijn gewaardeerde arbeid wordt reeds aan en buiten de theol. school met dankzegging erkend. Thans is zew. voor het eerst als adviseerend lid dezer vergadering met de andere broeders docenten in ons midden. Wij zijn zeker de tolk van al de leden dezer Synode, indien wij zew. bij

deze gelegenheid van harte 's Heeren zegen toewenschen. Onze bede klimme voor hem en zijne hoog geachte collega's steeds op tot den Heere, opdat Hij al de docenten stelle tot een uitgebreiden zegen voor school en kerk.

Dat het admissie-examen is verscherpt, eene nadere bepaling omtrent de overgangs-examina is gemaaakt en eene splitsing van het theol. examen is ingevoerd, heeft, hoe jong ook, zijne deudelijkheid reeds bewezen.

Werd ons bij het openen van den cursus in September 1875 eene teleurstelling bereid, niet minder tref die een zestal broeders van de zeventien, die zich voor het admissie-examen hadden aangeboden.

Slechts elf van de zeventien konden op de lijst der studenten geplaatst worden. Zes moesten vanwege onbekwaamheid worden afgewezen.

Wij gelooven evenwel, dat deze teleurstelling alleszins gunstig heeft gewerkt, althans in het daarop volgende jaar 1876 konden al de adspiranten worden toegelaten.

Met de overgangs-examina ging het als met het admissie-examen. Ten vorige jare waren wij ook daarin niet gelukkig.

Alleen de eerste klasse slaagde naar wensch; doch van de twaalf adspiranten uit de tweede konden er acht, en van de veertien uit de derde klasse slechts zes bevorderd worden.

Dit jaar ging het echter uitnemend. Niemand behoefde afgewezen te worden, allen konden in eene hoogere klasse overgaan.

De uitslag van het vorige jaar bleek onder de studenten eene merkbare prikkel te zijn geworden, om hunne taak niet licht te achten en men begreep, dat alleen door vlijtige studie het beoogde doel kon worden bereikt.

Ook de splitsing van het theol. examen heeft zich van af het oogenblik dat deze maatregel in toepassing werd gebracht, aanbevolen.

Wij hebben ook nog, geliefde broeders, u mede te deelen, dat wij sedert de Synode van 1875 het voorrecht hadden, niet minder dan zevenentwintig leerlingen onzer school toe te laten als candidaten tot de heilige bediening. Ook hierin heeft de Heere ons eenen uitnemenden zegen geschonken. Groote behoefte is er en blijft er bestaan aan de prediking van dat dierbaar Evangelie. Door Gods genade zal dit zevenentwintigtal bevorderlijk zijn aan het waarachtig heil van vaderland en kerk.

Was dat in zulk een kort tijdsbestek eene groote aanwinst voor het koninkrijk Gods, in datzelfde tijdvak leden wij een groot verlies. Er ontvielen ons door den dood vier studenten. Hunne namen herinnert gij u nog. Het waren de broeders: R. Vos, J. F. ZAHN, H. ZWIENS en A. Vos. Wij hadden gehoopt, dat zij trouwe wachters op Zions muren zouden geworden zijn, doch de Heere beschikte dat anders. Naar wij vertrouwen juichen zij thans voor den troon en smaken de zaligheid, die Jezus voor zijn arm volk heeft verworven.

Zij hadden dien Jezus zoo gaarne aan hunne medezondaren gepredikt, doch dat bleek de wil des Heeren niet te zijn. Al zal de groote Zender ook tot hen zeggen: het was wel goed, dat het in uw hart was het Evangelie der zaligheid te verkondigen, doch Ik zal mijn werk tot heil van zondaren zonder u wel uitvoeren.

De Heere geve ons op zijne daden te zwijgen, en verleene ons tevens genade om als stervenden, zoolang het dag is, aan stervenden de boodschap des heils bekend te maken.

Behalve het bovengenoemd viertal verloren wij in die twee jaren nog vier studenten. Een moest wegens wangedrag worden weggezonden; twee gingen elders studeeren, en één zeide de studie vaarwel en koos eene andere betrekking. Dat zijn, eerw. broeders, teleurstellingen, waarop wij moeten rekenen. Laten wij in geen geval den moed zinken. De Heere zal onder alle omstandigheden wel voor zijne duur gekochte gemeente zorg dragen; al kunnen wij nu nog niet alles wat Hij doet voorzien, later zullen wij het zeker verstaan. Ook, eerw. vergadering, kan het college van curatoren, wat de financiën voor de theol. school betreft, niet klagen. Ook hierin gaan wij merkbaar vooruit, en dat geeft moed.

In 1875 rapporteerden wij te 's Hertogenbosch, dat er volgens het boekjaar 187³/₇₄ honderd en twaalf gemeenten slechts eenmaal, en acht en zeventig gemeenten volstrekt niet gecollecteerd hadden.

Dat getal is volgens den staat der ontvangsten van 187⁶/₇₇ merkbaar minder. In genoemden tijd hebben eenenvijftig gemeenten eenmaal en acht en vijftig niet tot het onderhoud bijgedragen. Misschien heeft het zijne nuttigheid, indien wij het getal gemeenten uit elke provincie noemen, welke tot die laatste behooren. Belangstellenden kunnen, ingeval zij nadere inlichting begeeren, met onze gewone jaarboekjes in de hand en met de lijst van ontvangst en uitgaaf voor zich de nalatige gemeenten leeren kennen en gewaar worden, waar de kwaal zit. Die wetenschap zou er toe kunnen leiden, om met een eenvoudig en bescheiden woord die gemeenten op haren plicht te wijzen, en onder den zegen des Heeren zou zulk eene handeling uitnemend kunnen werken.

Te dier zake diene dan, dat er in de prov. Groningen drie gemeenten werden aangetroffen, die niet collecteerden.

In Friesland insgelijks drie.

Daar de prov. Drenthe hare giften classicaal blijkt te zenden, kan zij niet worden nagegaan.

De provincie Overijssel leverde ons tien nalatige gemeenten,

Gelderland acht,

Utrecht negen,

Noord-Holland elf,

Zuid-Holland zeven,

Zeeland vijf, en in

Noord-Brabant treffen wij twee gemeenten aan, achter wier namen geen cijfer kon geplaatst worden.

Geliefde broeders, hoe bedroevend nu deze nalatigheid ook is, kunnen wij toch niet anders verklaren of er is gegronde hoop, dat de gemeenten regelmatig en milder zullen bijdragen. Het eerste is boven reeds door cijfers aangetoond, en wat het tweede betreft wijzen wij u, om iets te noemen, op hetgeen onze kerk in 1871 voor onze school heeft gedaan. Toen kon elk lid slechts 3⁵/₁₀ cent per jaar in de schoolkas doen vloeien, en in het laatste boekjaar bedroeg dat 6 cent per hoofd. Dit is geen te miskennen vooruitgang en die vond plaats, niettegenstaande men van vele zijden werkzaam was, om aandeelen te

plaatsen, contributiën te verkrijgen en giften te verzamelen, alles voor de uitbreiding der theol. school.

Maar al mogen wij van vooruitgang spreken, het blijft evenwel waar, dat, had onze God niet langs eenen anderen weg voor de theol. school zorg gedragen, onze penningmeester aan zijne verplichtingen niet zou hebben kunnen voldoen. Door de gewone collecte kunnen de uitgaven niet worden gedekt. In het tekort moest worden voorzien uit het fonds, dat voor de uitbreiding der school was bijeengebracht.

In Juli van het vorige jaar ontving de penningmeester, ds. DE MOEN, om met betalen te kunnen voortgaan, uit handen van den penningmeester ds. NEDERHOED de kapitale som van f 8000 en nu wijst dezelfde schoolkas weer een nadeelig saldo aan van f 1214,88. Daarom is het curatorium ook nu weer verplicht te verzoeken, dat ook dit tekort uit de kas voor de uitbreiding der theol. school worde gedekt. Met het oog op dit tekort en op het betrekkelijk weinige en wisselvallige van hetgeen onder de administratie van ds. J. NEDERHOED berust, had dan ook het college van curatoren in zijne laatste vergadering den moed niet, nu aan deze Synode een voorstel in te dienen, om het onderwijzerspersoneel aan de school te vermeerderen. Zoo wij hopen, stelle de Heere ons daartoe spoedig in staat.

Eerwaarde broeders, het curatorium heeft zijn verslag uitgebracht. Alleen vestigt het uwe aandacht nog op het concept-reglement voor de theol. school, hetwelk aan uw oordeel zal worden onderworpen.

Door de verandering der wet op het hooger onderwijs en wel meer bepaald in verband met art. 124 dier wet is het noodzakelijk geworden, ons oud reglement te herzien.

Ten slotte nog een vriendelijk verzoek. Het is dit. Naar het ons voorkomt heeft de weduwe van wijlen docent DE HAAN te weinig inkomen. Gaarne zagen wij, dat dit met f 200 per jaar werd vermeerderd.

En hiermede, zeer geliefde broeders, heeft het college van curatoren zijne taak voor uwe vergadering volbracht.

Zij eindigen met u van ganscher harte den zegen des Heeren toe te wenschen en hebben de eer te zijn,

eerwaarde broeders,

new. dienaren en broeders in Christus,
het collegie van curatoren der theol. school,

namens hetzelfde,

z i j n e c o m m i s s i e a d h o c,

UTRECHT,

J. F. BULENS.

21 Augustus 1877.

J. HESSELS.

Bijlage III.

AAN
DE SYNODE DER CHRISTELIJK GEREFORMEERDE KERK, VERGADERD TE UTRECHT
DEN 14 AUGUSTUS 1877 EN VOLGENDE
DAGEN.

Eerwaarde vergadering,

Gaarne, zelfs met blijdschap en dankbaarheid aan God, voldoen wij ten tweede male aan den door u ons opgedragen last, om verslag uit te brengen van den toestand en den staat der algem. kas ten behoeve van emeriti pred., preds. wed. en weezen.

Wij zeggen met blijdschap en dankbaarheid aan God, die onze algem. kas nu weer twee jaren heeft staande gehouden door de liefde der gemeenten, wier vertegenwoordiging gij zijt.

Ofschoon uwe commissie veel meer had kunnen gebruiken en er ook vrij wat meer is uitgegeven dan ontvangen, erkennen wij toch gaarne, dat door de gemeenten en ook door particuliere personen veel liefde is geopenbaard voor deze instelling der kerk, die zonder eenig vast inkomen enkel door liefdegiften in hare behoeften moet voorzien.

Evenwel is uwer commissie gebleken, dat op den duur deinkomsten niet toereikend zijn ter voorziening in de vele en groote behoeften, die ons kenbaar werden.

Het was daarom, dat wij steeds peinsden om middelen te beramen en wegen te vinden, ten einde het inkomen der algem. kas te verhoogen en te verbeteren.

Wij maakten dan ook alreede van de vrijheid gebruik, ons bij art. 9 van het reglement verleend, om bij de twee jaarlijksche collecten een buitengewone te vragen van de gemeenten onzer kerk.

Verreweg de meerderheid heeft aan onze roepstem gehoor gegeven en aan ons bescheiden verzoek voldaan; en ware dat niet het geval geweest, wij zouden al het nog in kas aanwezige geld hebben moeten uitgeven. — Uit oorzaak dat vele gemeenten aan ons vriendelijk verzoek niet voldeden en er ook nog altijd zijn, die eens in 't jaar of in 't geheel niet collecteeren, of wier collecten zoo gering waren, in vergelijking van wat zij naar onze bescheidene meening konden en behoorden te zijn, werd er op onze vergadering een voorstel ter tafel gebracht om een poging aan te wenden, ten einde meer gelijkheid te verkrijgen in de bijdragen der onderscheidene gemeenten onzer kerk.

Er was reeds door den voorsteller een tabel ontworpen, waarop al de gemeenten onzer kerk voorkwamen en waarop iedere gemeente, oppervlakkig beoordeeld naar een bekend zielental en financiëele krachten, voor een bedrag was aangewezen, waarmede de algem. kas in de tegenwoordig bestaande behoefte kon voorzien.

Nadat dit plan van alle zijden was besproken en ten slotte met

meerderheid van stemmen aangenomen, werd er besloten deze tabel met een memorie van toelichting en een tweeledig voorstel te verzenden aan de classicale correspondenten, met het doel om de gemeenten, classes en prov. te hooren, teneinde met een gedetailleerd voorstel tot deze uwe vergadering te kunnen komen. Zoo lang er onze kerkelijke bladen over zwegen ontvingen wij vele betuigingen van deelneming en instemming met ons plan, hoewel over de wijze van uitvoering de gevoelens nog al wat uiteenliepen, maar toen de tegenstelling: vrijwilligheidssysteem en dwangjuk, collecten en belasting was uitgesproken, werd het oordeel der velen, die in dezen moesten gehoord worden, zoo verward en tegenstrijdig, dat er wel een Salomo's wijsheid voor noodig was om er achter te komen, wat men dan toch eigenlijk wilde om in de behoeften der kas te voorzien.

Zeer heeft het intusschen uwe commissie gesmart, dat haar voorstel door enkelen opgenomen en in onze kerkelijke bladen tentoongesteld is als een aanranding en vernietiging van het vrijwilligheidsbeginsel. In waardeering van dit beginsel toch wenscht en behoeft zij voor niemand onder te doen.

Wat de commissie met de bewuste tabel beoogde was heel eenvoudig niets anders dan wat altijd in onze kerk heeft bestaan en waarop, voor zoover haar bekend is, nooit door iemand aanmerking is gemaakt, de gewoonte n. l. om alle kerkelijke onkosten gezamenlijk te dragen. Op dezelfde wijze als de kosten der classis, prov. en Synode door bijdragen van alle gemeenten gedekt worden, wenschte ook uwe commissie dat de ondersteuning der wed. enz. gezamenlijk en in gelijke verhouding zou worden gedragen d. i. zonder eenigen dwang hierop uit te oefenen, alleen uit erkentenis van het eenigheidsbeginsel, dat Gode zij dank! zoo heerlijk door heel ons kerkelijk leven loopt, en waardoor het zoogenaamde vrijwilligheidsbeginsel naar ons bescheiden oordeel niet in het minst wordt aangetast, maar integendeel des te schooner en te krachtiger in het leven treedt.

Nu men ons voorstel heeft behandeld gelijk het behandeld is weten wij in dit opzicht voor de toekomst niets, maar verwijzen eenvoudig uwe vergadering naar hetgeen door uwe commissie als art. 1 op de agenda is geplaatst, n. l. om ons middelen en wegen aan te wijzen, waardoor het inkomen der kas wordt verhoogd en verbeterd. Wij meenen, vaste bijdragen zijn noodzakelijk, terwijl ieder uwer reeds sedert 3 á 4 jaren weet, dat de vlottende schipbreuk hebben geleden.

Wij vinden ons voorts gedrongen de aandacht uwer vergadering te vestigen op voorkomende gevallen in zake de emeritaatsverklaring. Het is zeker met het oog op den toestand der kas niet wenschelijk, dat deze te veel worde bezwaard. Uwe commissie heeft bijzonder het oog op de misschien wat al te haastige en ongegronde, wellicht helaas op aandrang éener belanghebbende gemeente, emeritaatsverklaring van een leeraar. Zeer aangenaam zou het ons zijn, indien zulks kon worden voorkomen. Met bescheidenheid stellen wij u voor, om aan geen leeraar beneden den ouderdom van 65 á 70 jaren emeritaat te verlenen of werkelijk zwakheid naar lichaam of ziel moet daartoe noodzaken. Het geschiede niet enkel door de classis, maar met goedkeuring der provincie, altijd gedekt door een certificaat van een bevoegd geneeskundige.

De betrokkene gemeente, classis, prov. en de algem. kas dragen ieder voor een vierde bij tot de noodzakelijk geworden ondersteuning, welke op een vergadering, waarin de algem. kas met twee leden, de prov., de classis en de gemeente elk met één lid zitting hebben, wordt bepaald.

Nog werd uwe commissie voor een moeilijk feit geplaatst. Het was de aanvraag van eene gemeente voor een weduwe, met welke zij eenige jaren de kerk heeft verlaten, doch die nu met haar tot de kerk was wedergekeerd. Met het oog op art. 13 van het reglement durfde uwe commissie zonder de uitspraak van deze uwe vergadering geene onvoorwaardelijke ondersteuning toestaan. Wij hebben aangeboden te ondersteunen op grond van art. 7, maar de voorwaarde gesteld, dat de classis, die deze aanvraag ondersteunde en dus onbetwistbaar achtte, de ondersteuning zou garandeeren, opdat, ingeval deze uwe vergadering aannam, dat in zulke gevallen niet kan ondersteund worden, bedoelde classis de verleende ondersteuning aan de algem. kas zou restitueeren. De classis heeft hierop afwijzend beschikt, en de Synode hebbe nu de goedheid dit uit te maken, en op dit punt art. 13 van het reglement aan te vullen of te verduidelijken.

Nog meent uwe commissie niet te mogen nalaten nog eens de opmerking te maken, dat het verlaten der oude paden mede oorzaak is, dat de algem. kas in zulk een zorgvollen toestand verkeert, als thans het geval is. Wij bedoelen, dat de overgangsmaatregel bij hare geboorte is over het hoofd gezien. Men heeft naar onze overtuiging de wed. enz. te veel, ja helaas geheel en in eens van de betrokkene gemeente losgemaakt. Slechts enkele gemeenten erkennen, gevoelen en betrachten in dezen hare zedelijke verplichting. Naar de zienswijze uwer commissie ware het zeer wenschelijk, dat de Synode hierop terugkwam, in de hoop, dat de wezenlijke behoeften der algem. kas meer bekend mochten worden bij de gemeenten, voor welke zij eigenlijk is opgericht. Tot hare smart deelt uwe commissie uwe vergadering mee, dat de algem. kas, zooals ze thans is opgericht, jaarlijks door elkander gerekend een te kort heeft van ruim f 2000. Uwe commissie meent, dat door hetgeen zij tot hertoe in dezen heeft gedaan, het evenwicht in zooverre bewaard is gebleven, dat wij de betaling aan wed. enz. tot hertoe nog niet hebben behoeven te staken en ook altijd nog wat geld in kas hebben gehouden, wat onze geachte penningmeester u straks wel nader zal mededeelen, maar indien er thans geene verandering komt en het inkomen der kas niet wordt verhoogd of verbeterd, is het al vrij zeker te voorzien dat de wedw. enz. met 1 April '78 niet meer op tijd kunnen worden uitbetaald, omdat alsdan al het kasgeld zal zijn uitgegeven.

Er zijn sedert ons laatste verslag drie wedw., twee weezen en een emeritus pred. tot de eeuwige rust ingegaan; twee wedw. zijn hertrouwd; maar deze plaatsen werden weer door vijf wedw. en drie emeriti-pred. met 23 kinderen ingenomen, zoodat het cijfer dergenen, die noodzakelijk ondersteuning behoeven, weer belangrijk is toegenomen.

Ten slotte moet zij der vergadering mededeelen, dat de president, de secretaris en de thesaurier in comité zijn benoemd om dit verslag uit te brengen, inlichtingen te verstrekken en vragen te beantwoorden, die

uwe leden mochten gelieven te begeeren of te doen. In vertrouwen en met de bede, dat de Heere u wijsheid, voorzichtigheid en bekwaamheid zal schenken, opdat de naam van den Rechter der wedw. en den Vader der weezen mag worden verheerlijkt, de toestand der kas mag worden verbeterd, de wedw. enz. mogen worden verblijd, leggen wij dit verslag neder op de tafel van de hoogste vergadering onzer kerk.

Namens de commissie ad hoc :

J. W. TE BOKKEL, *president.*

J. STRIJKS, *secretaris.*

L. HOEKERS, *thesaurier.*

Bijlage IV.

VERSLAG ONZER AFVAARDIGING NAAR DE SYNODE DER
VEREENIGDE PRESBYTERIAANSCH KERK, GEHOUDEN TE
EDINBURGH 15 MEI EN VOLGENDE DAGEN 1876.

De Synode werd geopend op maandagavond met eene rede door ds. M. GUVIN, naar aanleiding van 2 Cor. IV: 13, waarin werd aangegeven hoe gelooven en belijden steeds een onmisbaar vereischte was in de kerk des Heeren; gevonden werd in de vereenigde presbyt. kerk; bij getrouwe volharding hoop gaf voor de toekomst.

Nu las ds. BECKER, secretaris der vergadering, de lijst voor der vacaturen en sterfgevallen, die hadden plaats gehad sints de laatste Synode. 9 leeraren waren gestorven.

In plaats van den af te treden moderator, M. GUVIN, werden voorgesteld door dr. YOUNGH dr. WIN FRUNER, door ds. JOHNSON ds. JOHN. RAUKIR, van welke de laatstgenoemde gekozen werd.

Nu werden de afgevaardigden der vergadering voorgesteld door ds. ANDRE THOMSON, en wel van de Holl. geref. kerk, rev. S. VAN VELZEN, L. LINDEBOOM en C. J. J. ENGELBREGT; van Genève professor LA HARPE; van Torontó professor GREGG; van Bohemia FRED. CESAN; van Melbourne ds. MACDONALD; deze werden door den moderator welkom geheeten.

Onder de meer bijzondere zaken ter Synode gebracht, behoorde het verkiezen van een drietal nieuwe professoren voor de hebreuwsche taal, de geschiedenis en de practische godgeleerdheid; alsmede, een verschil omtrent den avondmaalswijn.

Dinsdag 16 Mei.

Uitbrenging der verschillende rapporten.

Door ds. SCOTT werd eene statistiek geleverd van de uitbreiding der

kerk in ledental, gemeenten en fondsen, welke voor het geheel met enkele uitzonderingen zeer gunstig was.

Door ds. DUFF werd verslag gegeven van de fondsen voor de opleiding van studenten. Door het maken van legaten was een drietal beurzen aan het bestaand getal toegevoegd.

Door ds. YOUNG werd mededeeling gedaan over de opleiding aan de theol. school.

De professoren: HARPER, EADDIE, CAIRUS en BLUMMENREICH, hadden met ijver hun werk mogen verrichten.

120 studenten hadden de lessen bijgewoond, van welke 72 tot de laagste, 48 tot de hoogste afdeeling behoorden.

Van de bibliotheek werd een getrouw gebruik gemaakt.

Door ds. ANDREW THOMSON werd mededeeling gedaan van zijn onderzoek naar het beste middel tot meer uitgebreide praktische opleiding aan de theol. school.

Nu werd een voorstel ter Synode gebracht tot oprichting van een vijfden leerstoel aan de school, en wel voor de praktische godgeleerdheid, meer rechtstreeks in verband staande tot den arbeid in de gemeente. Dit werd eenparig aangenomen.

Met betrekking der opleiding voor de buitenlandsche zending waren berichten ingewonnen uit America, Engeland, etc. Zij waren van dien inhoud, dat zij, die hiervoor werden opgeleid, denzelfden cursus met die van het binnenland zouden doorloopen en daarenboven nog de studie in de medicijnen zouden beoefenen. Dit werd voor kennisgeving en ter behartiging aangenomen.

Op de laatste Synode was reeds besloten een algemeen fonds op te richten uit jaarlijksche bijdragen, tot instandhouding der school. Het comité daarmede belast, kon mededeelen, dat daartoe reeds was bijeengebracht de som van 32,000 p. st. Nu werd ook met het oog op deze gunstige bijdragen het voorstel gedaan, het salaris der professoren te stellen op 700 p. st., dat werd aangenomen; terwijl te gelijk werd vastgesteld, dat jaarlijks een collecte zou gehouden worden in de onderscheidene gemeenten, ten behoeve der theol. school, afgezonderd van het opgericht synodaal fonds.

Verder besloot men, dat professor HARPER met zijne gemeente, die hij diende, zou verbonden blijven, maar dat CAIRUS van zijne gemeente zou worden losgemaakt en aan professor HARPER zou worden toegevoegd, om dezen op zijn hoog geklommen leeftijd in zijne werkzaamheden bij te staan.

Verder bracht het comité verslag uit aangaande de gronden, waarop de vereeniging kon worden getroffen met de presbyt. kerk in Engeland.

Tot basis werd daartoe aangewezen:

- a. Het woord Gods als eenige regel;
- b. de Westminster'sche belijdenis en de groote en kleine catechismus, als eenige standaards der kerk;
- c. dat de eeredienst naar de orde van Westminster zal gevolgd worden;
- c. dat de kerk in Engeland den naam zal dragen van presbyteriaansche kerk van Engeland.

Op deze basis werd, na het voor en tegen gehoord te hebben, de vereeniging getroffen.

Woensdag 17 Mei.

Verslag gegeven aangaande den evangelisatie-arbeid, hetwelk over het algemeen zeer gunstig was, ook wat aanging het financiënfonds en de vermeerdering der zendingstations.

Nu deed men mededeeling aangaande de kas voor predikanten, waaruit die predikanten onderstand erlangen, wier gemeenten niet in staat zijn hen genoegzaam te salarieren. Het voorstel om eene meer algemeene verdeling voor alle gemeenten te brengen, tot instandhouding van dit fonds, werd aangenomen, hetzij dit plaats vinde door collecten of bijdragen.

Nu gaf ds. SCOTT verslag aangaande de buitenlandsche zending, en wie als afgevaardigden de onderscheidene buitenlandsche synodale vergaderingen bezochten.

Vervolgens werden ook de onderscheidene afgevaardigden gehoord, onder deze ook onze eerw. professor VAN VELZEN, die den moderator verzocht, dat ds. ENGELBREGT in het toespreken der Synode zijn tolk mocht zijn. Zew. sprak het volgende :

Eerwaarde vaders en broeders,

Zeventien jaren zijn verlopen, sedert ik het voorrecht had mij hier te bevinden. Weder kom ik u thans met mijne medeafgevaardigden begroeten namens de synode der christelijke gereformeerde kerk in Nederland, die vroeger de christelijke afgescheidene gereformeerde kerk genaamd werd. Ontvangt onze groetenis in den Heere. Zij wordt u gebracht uit een hart, dat warm voor u slaat, dat uwe genegenheid hoog waardeert, dat het grootst belang er in stelt als het u wel gaat, gelijk het u wel gaat.

Toen ik voor zeventien jaren met een mijner ambtgenooten tot u kwam, was dit bezoek voornamelijk te danken aan de toegenegenheid voor de kerk, waartoe ik het voorrecht heb te behooren, van een uwer leden, die reeds ontslapen is, aan JOHN HENDERSON, een naam, die zeker bij u allen, maar ook bij ons in zegenend aandenken is. Als ik bij dit bezoek de eer had genoten tot de vergadering van uwe Synode te spreken, zeide de toenmalige moderator tot ons: »dat de vereenigde presbyteriaansche kerk reeds lang groote belangstelling had gevoeld voor de afgescheidene kerk in de Nederlanden, en zich verblijdde over het gelukkig begin onzer gemeenschapsoefening.»

Gelukkig was dit begin, hoogst gelukkig en weldadig voor ons is het voortgezet. Meermalen genoten wij in Nederland het voorrecht uwe afgevaardigden, uitnemende mannen, in de vergaderingen van onze Synode te ontvangen. Dan getuigde hunne taal van de overeenstemming tusschen u en ons in het allerheiligst geloof, en van uwe groote genegenheid te onswaart, waarbij menigmaal opmerkingen, inlichtingen, mededeelingen en onderrichtingen werden gevoegd, die het bezoek voor ons hoogst voordeelig maakten. Hetgeen in onze vergaderingen besproken werd kwam weldra ter kennis van al onze gemeenten en veroorzaakte alom de levendigste blijdschap. Kon het anders? Verplaatst u slechts met uwe gedachten in onzen toestand, en gij zult u licht de blijdschap der gemeenten kunnen voorstellen. Zij zijn

van ganscher harte vereenigd met het geloof, dat uitgedrukt is in de belijdenisschriften, die tijdens de reformatie der zestiende eeuw zijn opgesteld, en daarom ook met uwe Westminsterse geloofsbelijdenis en met uwen grooten en kleinen catechismus. Dit geloof belijden wij, niet omdat wij het in deze schriften vinden, maar wij zijn overtuigd dat het de inhoud is van Gods eeuwig en onveranderlijk woord, het is voor ons het geloof dat ons zalig maakt. Ook zijn wij vereenigd met de presbyteriaansche kerkregeering, die, naar onze overtuiging, evenzeer in Gods woord wordt voorgeschreven. In Nederland maken deze gemeenten de eenige vereeniging uit, die deze belijdenis en deze kerkregeering heeft. In haar eigen land gevoelen zij zich daarom vreemd van alle andere kerkgenootschappen, terwijl ook van haar kan gezegd worden, gelijk eens tot de gemeente van het weelderige Corinthe: »Gij ziet uwe roeping, broeders, dat gij niet vele wijzen zijt naar het vleesch, niet vele machtigen, niet vele edelen. Maar het dwaze der wereld heeft God uitverkoren, opdat Hij de wijzen beschamen zoude, en het zwakke der wereld heeft God uitverkoren, opdat Hij het sterke beschamen zoude; en het onedele der wereld, en het verachte heeft Hij uitverkoren, en hetgeen niets is, opdat Hij hetgeen iets is te niete zoude maken; opdat geen vleesch zoude roemen voor Hem.» Als dan deze naar het uitwendig aanzien geringe gemeenten de belangstelling, de toegenegenheid, de liefde ondervinden van eene vergadering gelijk ik thans voor mij zie, van eene kerk, wier geloof, en wier arbeid over de geheele aarde geroemd wordt, van de vereenigde presbyteriaansche kerk van Schotland, het is licht te begrijpen hoezeer dit ons tot blijdschap, bemoediging en tot versterking is.

Het doet mij groot genoegen, dat ik u ook mededeelingen heb te doen, die u verblijden zullen. De gemeenten bij ons zijn volstandig in de leer der apostelen, en in de gemeenschap, en in de breking des broods, en in de gebeden. Doorgaans breiden zij zich gedurig in aantal van leden sterk uit, en ontstaan er gemeenten op sommige plaatsen, waar geene of slechts enkele leden der kerk gevonden worden.

Enkelen, het is helaas waar, zelfs predikanten, die bij ons zijn opgeleid, zijn van ons afgekeerd, maar met het oog op de Heilige Schriften kan zulk verschijnsel niemand verwonderen; jaar zelfs in den apostolischen tijd daarover geklaagd werd, dat sommigen de gemeenschap verlieten. Minder dan ooit is er evenwel reden om tot het kerkgenootschap in ons land, van hetwelk wij gescheiden zijn, terug te keeren. Wel erkennen wij ook dat ook daarin nog uitnemende en godzalige mannen gevonden worden, maar als kerkgenootschap is het steeds meer afgeweken, zoo zelfs dat daar de wondervolle geboorte en de glorierijke opstanding van Jezus, zooals de Schrift ze vermeldt, openlijk van vele predikstoelen geloochend en bestreden en de stoutste beweringen der moderne richting er ongehinderd gehuldigd worden. Onlangs is ook in ons land een wet op het Hooger onderwijs ingevoerd. De regeering had oorspronkelijk daarbij eene regeling van 's lands universiteiten voorgesteld, waarbij de theologische faculteit was weggelaten. Dit voorstel is wel niet aangenomen, de theologische faculteit is er behouden, maar met de bepaling dat er geen dogmatiek en geen moraal of praktikale godgeleerdheid in deze theol. faculteit mag onderwezen worden.

Moet het dan in zulken toestand niet een verblijdende zaak genoemd worden, dat er in Nederland eene kerk bestaat, die de onveranderlijke geloofswaarheden belijdt en voor de opleiding van leeraars zorgt, die deze waarheden prediken, eene kerk van welk met het woord eens profeten uit de H. S. mag gezegd worden: »De Heere heeft Zion gegrondvest, opdat de nooddriftigen zijns volk een toevlucht hebben,» en is het voor u, vereenigde presbyteriaansche kerk van Schotland, niet inzonderheid verblijdend te vernemen, dat de kerk steeds meer wordt uitgebreid? Van de uitbreiding kan ik u gunstige berichten mededeelen. Vergun mij hier getallen te noemen. Toen ik vroeger mij in u midden bevond, telde de christ. afg. geref. kerk 150 predikanten, 235 gemeenten en 60,000 leden; thans heeft zij 253 predikanten, 335 gemeenten en 121,411 leden.

Kan het u verwonderen, dat ik deze uitbreiding met dankbare erken-
tenis aan den Heere meld, daar ik in den aanvang der scheiding bij de
zeven leeraren behoorde, die met een betrekkelijk klein getal geloov-
vigen in Nederland buiten het hervormd kerkgenootschap verdreven
werden en vele vervolgingen moesten ondervinden; maar zoo ook gevoel
ik, broeders, dat gij deze uitbreiding met groote blijdschap verneemt,
te meer daar ik hier kan bijvoegen: dat ook dikwijls hier en daar in
de gemeenten krachtige bewijzen van geestelijk leven vernomen worden,
zoodat nog onlangs een leeraar, die in eene kleine gemeente de bedie-
ning vervult, mij schreef, dat onderscheidene personen de levendmakende
kracht der opstanding van Christus aan hunne harten hadden onder-
vonden. Het zijn, voegde hij er bij, meest gehuwde menschen, die nog
niet oud zijn, ook een paar ongehuwden, aan wie deze weldaad der
genade is te beurt gevallen.

Gij begeert, denk ik, van ons te weten, wat wij voor de buitenland-
sche zending doen. Hier wensch ik, dat gij vooral in het oog zult
houden, dat wij met u niet te vergelijken zijn en slechts kleine kracht
hebben. Wij hebben één zendeling-leeraar op Java en drie kweekelin-
gen, terwijl gedurig meer, niettegenstaande eenige teleurstellingen, die
wij ondervonden hebben, de krachten aan deze zaak besteed worden.

Deze inspanning van krachten heeft ook bij ons in het belang onzer
theol. school plaats. Toen ik vroeger hier was, had de theol. school
vier leeraars, tegenwoordig vijf, met een onderwijzer voor uitgebreid
lager onderwijs en ruim zestig studenten. Deze school, zou ik wel
wenschen, dat gij allen kwaamt bezoeken. Met verwondering, denk ik,
zoudt gij onze bibliotheek aanschouwen. Men vindt er de beste editiën
van de werken van eenige kerkvaders, zooals AUGUSTINUS, AMBROSIUS,
van onze reformatoren, zooals LUTHER en CALVIJN, en zelfs de zeld-
zame en kostbare editie van al de werken van CHRYSOSTOMOS, van
MONTFAUCON. Hoe zijt gij, zult gij wellicht denken, zoo goed voorzien?
Door eigene middelen zouden wij niet gemakkelijk zulk een bibliotheek
bezitten. Wij zijn ze verschuldigd aan de milddadigheid van den man,
wiens naam ik reeds noemde, van JOHN HENDERSON.

Terwijl ik van onze school spreek, moet ik evenwel ook eenige
teleurstelling vermelden. Voor eenige jaren hadden wij het voornemen
een gymnasium op te richten, niet slechts in het belang van onze toe-
komende leeraars, maar opdat ouders daarvan tevens gebruik zouden

kunnen maken in het belang hunner zonen, die zij tot rechtsgeleerden, geneeskundigen of voor andere vakken van wetenschap wenschen op te leiden, en zoo lang mogelijk aan den invloed van het ongelooft te onttrekken. Voor dit gymnasium zijn gelden verzameld, maar wij konden niet genoeg verkrijgen om ons doel te bereiken. Bedenkt hierbij, dat de gemeenten ten onzent, wij zonen der hervorming, uit eigene middelen, alles bekostigen wat voor armen, kerk, school, zending alsmede voor het lager onderwijs gevorderd wordt, zonder de minste ondersteuning van den staat te ontvangen; ofschoon alle andere kerkgenootschappen in Nederland, zelfs Roomschen en Israëlieten, uit 's lands kas gesubsidieerd worden.

Toen derhalve de vereischte gelden voor een gymnasium bij ons ontbraken, wenschte de Synode evenwel de theol. school der kerk zooveel mogelijk te bevorderen. Zij besloot de gelden, die voor het gymnasium zijn opgebracht, in het belang der school te gebruiken, en twee leeraars te benoemen bij hen, die reeds bij de school zijn. Een van die twee leeraars heeft zij aanstonds benoemd. Met de benoeming van den anderen wacht zij, totdat de vereischte gelden zullen verkregen zijn, die voor de meerdere kosten vereischt worden. En op dit oogenblik heeft zij, behalve de gewone opbrengsten der gemeenten en het reeds ontvangene, nog eene som noodig van 10,000 p. st.

Toen ik er aan dacht naar Schotland te reizen, kwam de gedachte in mij op: »Was de man nog in leven, wiens naam ik reeds noemde, ik zou hem bij deze gelegenheid met de behoefte der christ. geref. of afgescheidene kerk bekend maken, en dit zou genoeg zijn, om weldra in onze behoefte voorziening te verkrijgen. Hij evenwel is niet meer onder ons; maar dacht ik verder, indien hij niet meer in persoon onder ons is, zijn geest, zijne gezindheid, ik twijfel er niet aan, leeft in de vereenigde presb. kerk van Schotland. Al de leden, ofschoon niet zoo zeer met aardse goederen als de overledene voorzien, stellen evenwel het grootste belang in de kerk, in hun kleine zuster in Nederland. Welnu, wij willen onzen toestand hun allen bekend maken, en opdat wij zooveel mogelijk allen bereiken, heb ik met mijne medeafgevaardigden eene circulaire opgesteld, waarin wij u met de behoefte van onze kerk en hare theol. school bekend maken. Gij allen, wensch ik, zult van die circulaire kennis nemen, waarom ik de vrijheid neem, eenige exemplaren van dezelve op de tafel van uw moderator neer te leggen met verzoek, dat gij er kennis van neemt en aan anderen, zooveel het u goed voorkomt, ter hand stelt. (Die circulaire volgt straks.)

Dit moge een middel zijn, opdat al verder door uwe toegenegenheid de uitbreiding en bloei van de christ. geref. kerk in de Nederlanden bevorderd worde.

En nu, broeders, dank ik u voor al hetgeen wij reeds van u ontvangen hebben. Zeventien jaren geleden stond ik op deze zelfde plaats en werd bemoedigd door de blijken van groote genegenheid van velen, van wie sommigen reeds ontslapen zijn. Ik weet niet, of en in hoeverre zij kennis dragen van hetgeen op aarde gebeurt. Worden zij er mede bekend gemaakt, dan is het hun tot blijdschap, als zij vernemen, dat hier het rijk des Heeren bevorderd en het werk door hen verricht hiertoe gezegend wordt. Ook wij, vroeger of later, worden eerlang op-

geroepen, maar dan gelde ook van ons het woord : »Zalig zijn de dooden, die in den Heere sterven. Ja zegt de Geest, opdat zij rusten van hun arbeid en hunne werken volgen hen.»

Wij weten dat gij veel doet in het belang van het rijk des Heeren. Gij hebt vele zendelingen tot in de verste landen ; gij steunt vele kerken ; gij bezit vele mannen, die met groote gaven toegerust, het licht der waarheid laten schijnen. Rijk gezegende kerk, vereenigde presbyteriaansche kerk van Schotland, ga voort in de kracht van uwen Koning, in den geest van uwen KNOX, ERSKINES en zoovele andere godzalige en uitnemende mannen, ook uit den jongsten tijd, en wij, die met verwondering en blijdschap op u zien, vragen voor u van den Heere zijne dierbaarste zegeningen en wenschen het goede voorbeeld, dat gij ons geeft, standvastig en ijverig te volgen.

Verder sprak ds. LINDEBOOM de Synode nog een woord toe, haar wijzende op een licht- en schaduwzijde in Nederland. De lichtzijde, dat onze professor VAN VELZEN, nevens een paar professoren van 's lands universiteit, door z. m. den koning vereerd is met het kruis van den Nederl. Leeuw. De schaduwzijde, dat christenjongelingen, in weerwil hun protest, gedwongen zijn bij de stedelijke schutterij des zondags dienst te doen. In de plaats Zaandam, waar zew. het evangelie bediende, is zulks het geval geweest, en geen beroep op plaatselijke of lands autoriteiten heeft gebaat.

Zew. verklaarde dan ook, dat de Schotsche sabbathsviering hem gunstig had aangedaan, alsmede dat hij tot zijn genoegen onder de boeken der synodale bibliotheek vele Hollandsche werken had ontmoet. Hij mocht dan ook wel de tolk onzer kerk zijn, wenshende dat de band tusschen deze en de vereenigde presbyt. kerk nauwer en nauwer werd onder 's Heeren zegen.

Ook de andere afgevaardigden uit Genève, Bohemen etc. mochten gunstige mededeelingen doen aangaande hun evangelischen arbeid aldaar. En daar zij de vereenigde presbyteriaansche kerk in Schotland als hunne moeder beschouwden, wenschten zij ook op denzelfden grondslag voort te arbeiden.

De afgevaardigden van Londen drukten hunne blijdschap uit over de vereeniging, die tot stand gekomen was, tusschen hun kerkgenootschap en dat van Schotland.

Twee afgevaardigden uit Noorwegen deelden mede, hoe ook zij gedrongen waren de staatskerk aldaar te verlaten, dat zij thans op zich zelve stonden, en op geen ander fundament wilden bouwen, dan de Schotsche kerk, en dientengevolge hun hulp inriepen.

Nadat de afgevaardigden gehoord waren, sprak de moderator hun een woord van dank toe voor de gedane mededeelingen, en bad hun 's Heeren zegen in ruime mate op hun arbeid toe.

De avondvergadering van dien dag werd gehouden in de Music-hall.

Aldaar spraken :

Major MALAN over de zending in Africa.

Professor LA HARPE over die in Genève.

Ds. DIJKES over die in Londen.

Rev. COLIN over die in Indië.

Men had zendingstations te Jamaica, Trinidad, Oud-Calabar, West-Africa, Kafferland, Indië, China, Spanje en Algerië.

48 buitenlandsche, 8 inlandsche zendelingen.

7 Europeesche geneeskundige zendelingen.

9 mannelijke en 10 vrouwelijke zending-onderwijzers.

Voor de oprichting eener school voor geneeskundige zendelingen werd gevraagd eene som van 4 á 5000 p. st.; hiertoe werd reeds bijeengebracht 3 á 4000 p. st.

Donderdag en vrijdag 18 en 19 Mei.

Men geeft verslag aangaande het fonds voor oude leeraars en oude zendelingen, hetwelk zeer gunstig stond.

Daar deze twee fondsen tot heden ieder op zich zelf stonden, vindt men goed deze beide tot één fonds te vereenigen.

De quæstie met betrekking tot den avondmaalswijn (gemeente Morning Side, waar een paar leden, en onder deze een ouderling, uit gewetensbezwaar weigerden den beker te gebruiken) werd tot nader onderzoek aan eene commissie opgedragen.

Tot professor in de hebreuwsche taal werd gekozen ds. PATERSON, voor de geschiedenis ds. DUFF, voor de practikale godgeleerdheid ds. KERN.

De beide eerstgenoemden namen deze benoeming aan; terwijl laatstgenoemde wegens uitgebreide bezigheden en lichaamszwakte hiertoe niet kon overgaan, hoewel hij zich, zooveel hem in deze mogelijk was, zonder eenige bezoldiging, ten dienste der kerk wilde stellen.

Voorts werd verslag geleverd over de sabbathscholen, wier uitbreiding zeer gunstig was en die gezegend werkten.

De commissie, belast met eene herziening en uitbreiding van den Hymnenbundel, had zich loffelijk van haar taak gekweten en ontving den dank der Synode.

Ook ontving ds. LINDEBOOM tijdens ons zijn in Schotland nog een bezoek van afgevaardigden van de vrije Schotsche kerk, die zew. kwamen uitnoodigen, dat wij ons bezoek zouden verlengen om ook hunne synodale vergadering bij te wonen.

In het gesprek, dat ds. LINDEBOOM met deze afgevaardigden had ontwikkelde zew. de gronden, waarom wij hieraan geen gevolg konden geven, vooral omdat wij daartoe niet officieel waren uitgenoodigd, noch afgevaardigd.

AAN DE LEDEN DER VEREENIGDE PRESBYTERIAANSCHER KERK
VAN SCHOTLAND.

Zeergeachte broeders,

De Synode der christelijke gereformeerde, vroeger christelijke afgescheidene gereformeerde kerk in Nederland, heeft ten vorige jare te 's Hertogenbosch ons als commissie benoemd om dit jaar de Synode der vereenigde presbyteriaansche kerk van Schotland te begroeten.

Nu wij aan den opgedragen last voldoen, maken wij van deze gelegenheid gebruik, om bij u het belang te bevorderen der kerk, die ons heeft afgezonden.

Deze kerk is de historische voortzetting van het gezegende werk des Heeren in Nederland, tijdens de reformatie van de zestiende eeuw. Het geloof, dat toen in het gezicht van brandstapels en moordschavotten werd beleden, is bij latere geslachten verflauwd, daarna door velen verloochend en eindelijk bestreden. Dit was de reden, waarom, ruim veertig jaar geleden, in de vereeniging, die zich de Nederlandsche hervormde kerk noemt, eene scheiding ontstond. Aanvankelijk namen weinigen aan deze scheiding deel, evenwel breidde zij zich meer en meer over geheel Nederland uit; terwijl de gescheidenen het geloof beleden, dat in de belijdenisschriften der gereformeerde kerk van de zestiende eeuw staat uitgedrukt en zich geheel aan de kerkinrichting hielden, die het presbyteriaansch karakter draagt. Getrouw aan dit geloof en deze kerkinrichting, zijn de gemeenten voortdurend vermeerderd, terwijl daarentegen in het genootschap, dat zij verlaten hebben, de afval van het geloof der gereformeerde kerk, dat is van de waarheid volgens de Heilige Schrift, steeds grooter is geopenbaard.

Tegenwoordig zijn de gescheidenen, die den naam van christelijke gereformeerde kerk dragen, tot 320 gemeenten met ongeveer 250 predikanten uitgebreid.

Deze christelijke gereformeerde kerk heeft eene theologische school, en eene opleiding voor zendelingen; terwijl haar zending-leeraar op Java werkzaam is.

Alles wat voor armen, kerk, zending en school, ook voor de lagere scholen vereischt wordt, bestrijden de gemeenten uit eigen middelen, zonder eenige ondersteuning van den staat, ofschoon alle andere kerkgenootschappen uit 's lands kas worden gesubsidieerd.

Daar evenwel de leden der christelijke gereformeerde kerk in Nederland over het algemeen tot den burgerstand of tot de mindere standen der maatschappij behooren, wordt deze kerk verhinderd aan hare theologische school de gewenschte uitbreiding te geven. Voor eenigen tijd had zij het voornemen een gymnasium op te richten, zoowel in het belang van hen, die zich later aan de beoefening der godgeleerdheid zullen wijden, als voor jongelingen, die een ander vak van wetenschap verkiezen. Met zulk een gymnasium dacht zij al de toekomstige geleerden der kerk, zoowel rechtsgeleerden, geneeskundigen, als godgeleerden en anderen, zoolang en zooveel mogelijk aan den invloed van het ongeloof te onttrekken. Maar door gebrek aan financiële middelen zag de Synode van het vorige jaar zich verplicht van zulk een gymnasium voor het tegenwoordige af te zien. Terwijl zij dit deed besloot zij nochtans alle krachten te besteden, om hare theologische school zooveel mogelijk in het belang der kerk en tot uitbreiding van des Heeren rijk dienstbaar te maken, waartoe zij ook hetgeen reeds voor het gymnasium is ingekomen bestemde.

Bij de vier leeraars der theologische school, benevens den onderwijzer in het lager onderwijs, die tot hiertoe aan de school werkzaam waren, heeft zij geoordeeld, dat nog twee leeraars moeten gevoegd worden. Een van hen heeft zij aanstonds benoemd. Met de benoeming van den tweede wacht zij, totdat zij een fonds zal verkregen hebben, waaruit deze vermeerdering van leeraars kan bekostigd worden. Behalve de gewone collecten en bijdragen der gemeenten, benevens de

collegegelden der studenten, is thans nog voor dit fonds de som van 10,000 pd. st. van noode.

Zijt gij, geachte broeders, leden van de vereenigde presbyteriaansche kerk van Schotland, genegen de christelijke gereformeerde kerk in Nederland in deze zaak behulpzaam te zijn, wij zijn bereid uwe giften over te brengen, die, wenschen wij, zullen gezegend worden tot uitbreiding van des Heeren rijk en tot verheerlijking van zijn nooit volprezen naam.

De commissie voornoemd,

S. VAN VELZEN, *leeraar bij de theol. school
der christ. geref. kerk.*
L. LINDEBOOM, *predikant te Zaandam.*

AAN

DE EERW. SYNODE DER CHR. GER. KERK,
VERGADERD TE UTRECHT, 14 AUG. VV. 1877.

Eerwarde en geliefde Vaders en Broeders!

Door de *Algemeene Zendingcommissie* benoemd om een rapport over haren arbeid uit te brengen, kunnen we beginnen met de betuiging: de Heere was ons goed; zijn naam zij geloofd! Troffen ons ook teleurstellingen, waren de zorgen soms vele, de zegeningen van den Koning der heidenen gingen die alle te boven. Zijne genade en trouw blonk te heerlijker uit, naarmate wij, in de behartiging der hoogst gewichtige zendingenzaak, temeer onze geringheid en afhankelijkheid moesten ervaren en mochten erkennen.

Eerst een kort historisch overzicht; daarna meer bepaald op de hoofdzaken en voorstellen de aandacht gevestigd; deze wijze van mededeeling zal, hopen we, doeltreffend blijken.¹⁾

Wat op de eerste te Leiden gehouden vergadering der Comm. na de vorige Synode, is geschied, werd reeds in ons laatste verslag, dat aan alle gemeenten is rondgezonden, medegedeeld.

Batavia werd toen als uitgangspunt gekozen, en aan br. HAAN, op zijn verzoek, tot het bouwen van »Ons eerste kerkje in de Heidenwereld», vergunning gegeven. Met gunstig gevolg werden kweekeling en proefkweekelingen onderzocht, en de opleiding dier broeders, volgens besluit der Synode, geregeld en aan ds. DONNER opgedragen.

¹⁾ Volgens besluit der laatste Verg. wordt dit rapport achter de Hand. der Synode gedrukt. Het is daarom er ook op ingericht om de plaats te vervangen van het Verslag, dat volgens het Regl. aan elke gemeente verzonden moet worden.

M. B.
L. I.

Den 22sten Juni 1876 vergaderde de Commissie op nieuw, en wel te *Middelburg*, in de Gasthuiskerk. In deze Verg. werden onderscheidene brieven van br. HAAN gelezen en overwogen. De hoofdinhoud was: verzoek om aankoop van een erf voor huis, kerk en school, en betoog van het volstrekt noodzakelijke hiervan; insgelijks verhooging van traktement. Gedachtig aan het besluit der Synode te 's Bosch — art. 84 — te dezer zake, nl. »dat zij den toestand te Batavia nog te zwak vond om nu reeds tot het bouwen van zulk een huis over te gaan, weshalve zij de Zendingcommissie machtigt om met de ernstigste voorzichtigheid in deze zaak te handelen en, zoo zij het noodig en tijdig oordeelt, tot het stichten van zulk een gebouw over te gaan» — gedachtig aan dat besluit, huiverde de Comm. om dat verzoek in te willigen, want het »noodig en tijdig» was haar niet zoo helder als de dag. De omstandigheid dat br. HAAN reeds zoowel aan school als kerk was beginnen te bouwen, leidde tot het besluit om de redenen hiervoor van ZEw. te vragen. Voor een afzonderlijk schoollokaal had ook mr. KEUCHENIUS geadviseerd; een woning te koopen was, naar diens oordeel, nog niet zoo dadelijk dringende nood. Op een brief, waarin de Pres. br. H. had ontraden verder te gaan dan het besluit der Comm. toeliet, had br. H. geantwoord dat de bevreemding van den Pres. hem verwonderde; dat hij, nu Batavia was aangenomen als vast station, — hetwelk hij langen tijd vóór de ontvangst van den officieelen brief, die vele weken op den bodem der zee had verwijld, uit een onzer bladen had vernomen — had hij vermoed dat het vroeger door hem voorgestelde en steeds als het doeltreffendst geachte plan zou zijn aanvaard. Kerk en school moest hij hebben op hetzelfde terrein als het huis, en dat terrein was zeer gunstig gelegen; kochten wij dat huis niet, dan zou allicht de weg stadwaarts tot zijn kerk en school worden gesloten enz. Na vele discussiën besloot de Comm. br. H. vrijheid te geven om, in overleg met Mr. K., dat huis aan te koopen, voor f 5000, indien nl. dan ook het recht van den grond op ons overging. Het moest dan op naam onzer Kerk worden beschreven, en de Syn. Comm. zou namens de Kerk optreden.

Aangaande het verzoek om verhooging van traktement, meende de Comm. zich te moeten bepalen tot een gratificatie van f 150, voor de bijzondere omstandigheden en de kosten, daardoor voor br. H. noodig geworden. Overigens bleef de Comm. bij het besluit eener vorige Verg., waarin het traktement van br. H., tot op f 225 per maand, zonder woning, was verhoogd, met het oog op zijne oogenblikkelijke behoeften.

Aangaande den arbeid van den zending, oordeelde de Comm. dat hij in de school, met prediking, met het bezoek van hospitalen, grooten ijver aan den dag legde, doch de bezorgdheid dat wellicht de inlanders uit het oog konden worden verloren, leidde haar tot een broederlijke opmerking, strekkende tot opwekking om vooral te trachten de inlanders te bereiken.

Nog werd besloten vrijheid te geven tot voorloopige aanstelling als hulpprediker, bepaald voor de inlanders, van den inlandschen br. Jonathan, ouderling van br. H's gemeentje; deze broeder was èn door den Zending èn door mr. K. zeer aanbevolen.

In deze Verg. verscheen een, reeds eenigszins bejaarde, broeder met verzoek om voor de Zending te worden opgeleid. Een ander broeder

had een zelfde verzoek, door onderscheidene stukken verzeld, ingezonden. De Comm. oordeelde vooreerst geen aspiranten te moeten oproepen en daarom ook over het verzoek dezer broeders thans niet te kunnen handelen.

De proefkweekeling D. J. Hengeveld werd met vrijmoedigheid, na gedaan onderzoek, tot kweekeling aangenomen. Van de andere kweekelingen werd een gunstig rapport uitgebracht door den President.

De laatste daad dezer Verg. was het besluit om, D. V. een volgend jaar, een dag te wijden, na de officieele Verg., aan de vrije bespreking der onderscheidene Zendingsbelangen.

In het vorige jaar hield de Commissie nogmaals vergadering, en wel te *Kampen*, 24 October. Een brief van br. HAAN, waarin hij antwoordde op het schrijven, namens de Verg., te Middelburg gehouden, maakte die buitengewone verg. noodig. Deze brief vermeerde de zorgen uwer Commissie, daar hij van min bemoedigend misverstand van ons schrijven bij br. HAAN blijk gaf. Vooral het besluit omtrent het traktement had onzen zending en zijne echtgenoot teerneergeslagen; bij vernieuwing verzekerde hij, dat hij, ook wegens de vermeerdering van zijn gezin — hij heeft thans 3 kinderen — van niet minder dan f 275 per maand kon leven. Na vele discussiën meende de Commissie tot de gevraagde verhooging te moeten overgaan. Aangaande het straks bedoelde huis ontvingen we thans de inlichting, dat voor f 5000 slechts de opstal zou worden verkregen; daar br. H. echter voor vele jaren — tot 1896, met 20 jarige verlenging tegen f 10 grondbelasting per maand — recht op den grond had bedongen, besloot de Commissie, op die voorwaarden dat huis aan te koopen. Met het oog daarop werd br. HAAN's traktement aldus geregeld: f 3000 per jaar, met vrije woning, in dezer voege dat alle kosten van grondhuur, belasting, reparatie enz. voor rekening van den Zending komen.

Aangaande de school ontvingen we deze inlichting: dat het kerkje, vanwege soort en aard der leerlingen, weldra voor zijn doel onbruikbaar zou zijn, indien het, bij gebrek aan een afzonderlijk schoollokaal, mede daarvoor moest worden gebruikt. De Comm. nam daarmede genoegen.

Omtrent JONATHAN vernamen we dat hij bedankt had voor de benoeming, vanwege de traktementsvermindering, die hij zich dan zou moeten, doch niet konde getroosten. Br. H. had vroeger reeds f 100 p. m. genoemd; nu bleek ons dat de reden, waarom mr. K. van f 60 had gesproken, te vinden was in diens hoop om te Batavia f 40 te verzamelen, welke hoop echter tot dien tijd toe niet verwezenlijkt was. Daarom besloot de Comm. nu om f 100 p. m. voor de aanstelling van Jonathan of een anderen geschikten hulpprediker beschikbaar te stellen.

Op deze Verg. kwam ook een brief in behandeling van het Bestuur der *Vereen. voor Geref. Schoolonderwijs*, met aanbeveling van een plan om in Batavia eene school voor Europeaanse kinderen op te richten, 't welk ontwikkeld werd in een, daarbij gaanden, brief van br. HAAN aan gen. Vereeniging. Dat plan vond sympathie. Een voorstel dien-aangaande zal u aanstonds de vrucht onzer overwegingen doen kennen.

Dit jaar hielden we onze gewone Vergadering te Zwolle, in de kerk onzer Gemeente, Woensdag na Pinkster.

Op deze Verg. werd een, kort te voren ontvangen, brief van onzen Zendeling gelezen. Dit uitvoerig schrijven maakte een zeer gunstigen indruk, en bevat belangrijke mededeelingen en beschouwingen over den arbeid der Zending in Indië en vooral te Batavia. Dezer dagen verschijnt de hoofdinhoud daarvan, voorzoover het Bestuur dien tot publicatie geschikt acht, in onze bladen. Br. HAAN meldt ons daarin o. a. dat het meergenoemde huis is gekocht, voor c. f 5000.

Dewijl deze brief geheel zwijgt over Jonathan of een ander geschikt hulpprediker, heeft de Comm. in haar antwoord inlichting gevraagd, die ons nu wel spoedig zal worden.

Op deze Verg. zijn onze kweekelingen A. DELFOS, D. HUIJSING en D. J. HENGVELD onderzocht in de vakken, waarin zij onderwijs hadden ontvangen. Zoowel als van hun gedrag kunnen wij ook van hunne vordering een goed getuigenis geven. Ten volgende jare zullen zij D. V. in sommige vakken een afdoend examen ondergaan.

Tegelijk met onze kweekelingen werden onderzocht de twee kweekelingen der Ned. Ger. Zv., die ook bij Ds. DONNER hun opleiding ontvangen; een lid van het Bestuur dier Zv. was toen in ons midden.

Eene mededeeling van den Docent onzer kweekelingen: dat het belang zijner Gemeente hem niet toeliet zich verder aan de opleiding der kweekelingen te wijden, althans tegelijk met de bediening der Gemeente, leidde tot een gewichtige beraadslaging over de Opleiding. Het oogenblikkelijk resultaat daarvan was het voorstel: dat ds. DONNER zich de taak trachte te verlichten, door het onderwijs in sommige vakken aan andere bekwame personen op te dragen, en dan nog eens beproeve de aldus gewijzigde taak van Docent der Zendeling-kweekelingen te blijven waarnemen. Op de gisteren avond gehouden Verg. heeft ds. DONNER definitief verklaard met de opleiding der kweekelingen, ook in den gewijzigden vorm, zich niet langer te kunnen belasten.

Wat nu te doen? Hoewel zij gaarne een ander besluit had vernomen, meende de Comm. toch br. DONNER's beslissing te moeten billijken. Algemeen was uwe Comm. van oordeel, dat nu de aangewezen weg was: het benoemen van een Zendings-director, waartoe de vorige Synode reeds vrijheid had gegeven. Even algemeen kwam de Commissie, na overweging der vraag: zal de Zendingsdirector te *Leiden* of te *Kampen* wonen? spoedig tot het resultaat: hoewel de vruchten der opleiding te *Leiden* tot dusver uitnemend zijn, moet de Opleidingsklasse der Zendingskweekelingen, met het oog op de veranderde omstandigheden, wjl de Director toch ook niet in alle vakken kan doceeren, naar *Kampen* worden verplaatst. Omdat de kweekelingen, gelijk zij nu reeds als student aan de School moeten worden ingeschreven, alsdan van de onderscheidene lessen kunnen gebruik maken bij de heeren Docenten, zonder verhooging van kosten. Dit acht de Comm. van temeer gewicht, omdat de Synode te 's Bosch als beginsel heeft uitgesproken dat de toekomstige zendelingen dezelfde wetenschappelijke opleiding behooren te ontvangen als de predikanten. De omgang met de studenten zou dan ook, meende de Comm., zeer gunstig kunnen werken voor de vorming der kweekelingen en het kweken van wederkeerige achting en liefde. Het gevaar voor vermindering van den Zendingsgesest bij de kweekelingen zou, wegens de gansch veranderde omstandigheden, of

niet bestaan of veel minder zijn dan vroeger, terwijl daartegenover mocht verwacht worden dat Director en kweekelingen een voor de zaak der Zending gunstigen invloed op de toekomstige predikanten zouden uitoefenen. Terwijl een paar broeders oordeelden, dat de Director een aanstelling zou moeten ontvangen als Docent aan de Theol. School, om in de vakken, die het meest op de Zending betrekking hebben, te onderwijzen, en meer bepaaldelijk aan de leiding en ontwikkeling der Zendingskweekelingen zich te wijden, oordeelden de overige leden, dat het om onderscheidene redenen wenschelijk en noodig zou zijn de Opleidingsklasse als zoodanig op zich zelve te houden, onverhinderd de deelneming van de kweekelingen aan de college's der Docenten, voor zooveel de Director dit zou noodig keuren, en die der studenten aan de college's van den Director, indien dit mocht worden gewenscht.

Hoewel het recht hebbende tot de benoeming van een Director over te gaan, wilde de Commissie, omdat de Synode zelve nu vergaderd is, zich liever bepalen tot het aanbieden eener nominatie, die door de Synode naar believen kan worden aangevuld of gewijzigd. Na herstemming tusschen DD. J. F. BULENS en D. K. WIELENGA kwam de Comm. tot dit drietal:

J. H. DONNER,
L. LINDEBOOM,
D. K. WIELENGA.

De Comm. stelt dus, onder aanbieding van dit drietal, aan de Synode voor: *de Opleidingsklasse onzer Zendingskweekelingen te verplaatsen naar Kampen, en een Director te benoemen, die zich geheel aan het onderwijzen en de vorming onzer toekomstige Zendelingen zal hebben te wijden.*

Meermalen is in onze Verg. gesproken over oproeping van adspirant-kweekelingen. Op de Verg. te Zwolle, werd met 6 tegen 4 stemmen besloten hiertoe nog niet over te gaan. Gelijk vroeger had ook thans in deze kwestie en hare beslissing de kas het hoogste woord.

Door de verhooging van br. HAAN's traktement zijn onze gewone uitgaven beduidend vermeerderd, en door bouw en aankoop van gebouwen is ons kapitaaltje beduidend verminderd. Daartegenover mogen wij blijmoedig en dankbaar wijzen op de toenemende belangstelling der Kerk in de Zending; zonder tegen te spreken dat »goud en zilver is maar slijk" meenen we toch in de bereidwilligheid om dat slijk den Heere te offeren een bewijs van liefde des harten tot en geloof in God en Zijn Rijk te mogen zien.

In 1875 ontving onze Penningmeester aan Pinkstercollecten :	f 4387,40
Bijz. bijdragen van particulieren, Vereenigingen, enz.	» 2689,52
Daarbij: voor het Kerkje te Batavia	» 502,41

In het geheel dus f 7579,33.

Dat was een beduidende vooruitgang. Immers dat bedrag overtreft de inkomsten gedurende 1 Juli '73 — 31 December '74, dus van anderhalf jaar, nog met ruim f 300, daar in dat tijdsbestek aan Pinkstercollecten en bijz. bijdragen slechts f 7246,20 ontvangen was.

In 1876 bedroeg de Pinkstercollecte f 4280,28⁵, dus ruim f 107

minder dan in '75; de bijz. bijdragen bedroegen f 2453,88⁵, dus ruim f 225 minder dan het vorige jaar. Nochtans is de vooruitgang zeer groot. Want in datzelfde jaar ontvingen we nog f 2062,45 voor het Kerkje te *Batavia* en f 24,59 voor een Zendelings-woning; een totaal dus in '76 van f 8821,21, d. i. f 1241,88 meer dan in het vorige jaar; een vooruitgang dus van circa 16 percent. Indien *alle* Gemeenten hare roeping jegens de Zending ook maar eenigszins hadden bedacht, we zouden, naar den maatstaf der inkomsten gerekend, in '76 ruim f 10,000 hebben ontvangen. Hebben dan niet *alle* Gemeenten gecollecteerd? Ach, neen! Ongeveer $\frac{1}{4}$ van de Gemeenten der C. G. Kerk heeft in '76 niet voor de Zending gecollecteerd, of door eenige andere bijdrage de Zendingkas gesteund. Er zijn Provinciën, waarvan $\frac{1}{3}$ of bijna de helft en ook eene, waarvan $\frac{2}{3}$ der Gemeenten, in '76 hebben gehandeld, alsof er geen Synodaal besluit omtrent de Zending, alsof er gansch geen C. G. Zending ware. 't Is met diepe droefheid, hooggeachte vaders en broeders, dat wij dit konstateeren. Is het niet te betreuren met het oog op de Zending, die aan aller liefde en hulp behoefte heeft? Is het niet droevig met het oog op zulke Gemeenten zelve? Of zou de Heere een ledig aanschouwer zijn van dit kwaad?

De *Gereformeerde Zondagschoolvereeniging* »Jachin» heeft in '76 door eene gift van 5000 ex. van door haar uitgegeven tractaatjes hare belangstelling in onze Zending betoond, die ons niet anders dan aangenaam kan zijn. Ook gedachten twee der C. G. *Vrouwenvereenigingen* aan onze kweekelingen. Die te *Broek op Langendijk* zond 12 paar sokken en »Maria» te *Zaandam* 12 hemden, 6 borstrokken en 3 flanellen hemden.

Hoe het met de inkomsten van dit jaar staat, kunnen we nog niet zeggen. Toch hebben we iets goeds mede te deelen, nl. dat een onzer predikanten, die vroeger een tijdlang voor rekening der Zendingkas is opgeleid, thans, nu hij daartoe door Gods Voorzienigheid in staat is gesteld, zijne belofte van restitutie heeft vervuld en onze kas met f 1150 verrijkt.

Ook mogen we veilig verzekeren dat het bedrag der gewone inkomsten dit jaar niet tegenvallen zal. Want de belangstelling is toenemende. Dit bleek duidelijk, vooral uit het groot aantal predikanten, die onzen eersten *Zendingsdag*, daags na onze laatste Verg. gehouden, bijwoonden. Wat op dien dag is verricht en genoten, het is U allen uit onze bladen bekend. Onderscheidene stemmen hebben zich openlijk in den meest gunstigen zin over dien *Zendingsdag* uitgelaten. Aan het einde werd, op aller verlangen, besloten ten volgenden jare weder zulk een feestdag te vieren. En vruchten zouden er nu reeds aan te wijzen zijn.

Wij hebben dus meer stof van danken dan van klagen, hoe droevig ook een en ander, dat we niet mochten verzwijgen, u toeklinken moest. We bezitten immers thans een ijverigen Zending, en op een zeer geschikt erf een doelmatige woning en daarmede verbonden Kerk en School. Drie kweekelingen, die goede hoop geven dat zij, de een vroeger, de ander later, als bekwame Evangelieboden naar de Heidenwereld zullen uitgaan, zoo het Gode belieft hen te sparen en te zegenen, gelijk Hij tot dusver wilde doen. Daarbij een toenemende belangstelling van 't meerendeel der Gemeenten, waardoor in 't laatste jaar de gewone bijdragen het cijfer onzer verhoogde uitgaven nog met bijna f 1000 overtroffen,

niet gerekend ons voordeelig saldo van vroegere jaren en daaruit spruitende renten.

Evenwel is er alle reden om te wenschen, te bidden, te arbeiden, dat de inkomsten nog vermeerderen, ja, wel minstens verdubbelen mogen. Wij hebben toch in Batavia een uitgangspunt, door den Heere ons kennelijk gegeven, doch dat kostbaar is. Na herhaalde beraadslaging is de Comm. telkens in de overtuiging bevestigd: te Batavia moeten we blijven en met lijdzaamheid arbeiden, om daar, onder 's Heeren zegen, een Gemeente te vestigen, vanwaaruit in de toekomst de Zending zal kunnen worden gevoed en geleid. Te Batavia hebben we vooreerst onze krachten samen te trekken. De Comm. is met br. HAAN en bijna alle Zendingsmannen van oordeel: de inlanders zijn, indien niet uitsluitend, dan toch bijna alleen door bekeerde inlanders te bereiken, die hun volk kennen en niet deelen in den afkeer, dien de inlander door het gedrag van helaas! de meeste z. g. christenen in Indië, tegen den godsdienst der Europeanen heeft leeren koesteren. In nabij zijnde toekomst zal het o. i. bepaald tot de taak onzer zendelingen behooren, zich mede aan de opleiding van inlanders te wijden. Komen we, door Gods goedheid, eenmaal zoover dat we inlandsche Zendelingen bezitten, dan kan de Zending, met veel minder kosten, krachtig uitgebreid worden en met hoop op meerdere vrucht, tot bereiking van het eigenlijke doel der Zending: den H e i d e n e n het Evangelie der Zaligheid te brengen. Thans komt het er dus voor ons bovenal op aan om grondlegend en voorbereidend werkzaam te zijn. Wat dat inhoudt en omvat, gij weet het wel.

Dat uwe Comm. op den goeden weg is gekomen en dat onze Zending niet onopgemerkt blijft, doch met tact en ijver werkt, blijkt ook door broeders buiten ons te worden geoordeeld. Onlangs werd het openlijk in een der Chr. bladen uitgesproken. (Zie »het Oosten» van 30 Mei '77.)

Is het niet, alsof van alle zijden een bemoedigend en opwekkend: Voorwaarts! ons tegenklinkt?

Straks hebben we reeds melding gemaakt van een brief, door br. HAAN aan de Vereen. van Ger. S. O. geschreven, over de wenschelijkheid om in Batavia een deugdelijk christelijke school voor meer uitgebreid lager onderwijs, ten dienste van kinderen van Europeanen, op te richten. De correspondentie met het Bestuur der gen. Vereen. heeft geleid tot dit resultaat: dat de Vereen. het plan zeer toejuicht, doch, in de tegenwoordige omstandigheden, niet door financieele hulp de uitvoering kan steunen. Na nogmaals deze zaak ernstig te hebben overwogen en besproken, heeft de Comm. geoordeeld dit plan voor uwe Vergadering te moeten brengen. Om deze reden dat zij zulk eene school een onwaardeerbaren steun zou achten voor den grondlegenden arbeid van br. HAAN; Rome neemt allengs heel Batavia in door zijne vele en flinke scholen, waarvan zelfs de leerlingen van Ds. SCHUURMAN gebruik moeten maken, willen zij de kundigheden, voor een beschaafde opvoeding vereischt, te B. opdoen. Ook meende de Comm. dat zij in geen geval recht had tot de oprichting van zulk een school te beslissen; dewijl dit niet in den gewonen zin des woords, noch naar letter en bedoeling van 't Reglement, rechtstreeks de Zending

geldt. De Commissie heeft daarom het genoegen aan de Synode voor te stellen: *a. tot de oprichting van zulk een school te besluiten; b. de middelen te verschaffen, waaruit zulk eene school opgericht en haar arbeid, indien noodig, gesteund kan worden.* Indien de zaak in beginsel mocht worden aangenomen, kan de Comm. ook met een soort plan van uitvoering de Verg. dienen.

Nog een belangrijke zaak hebben wij U mede te deelen en aan uw oordeel te onderwerpen. Zij is deze. De Eerw. Heer E. W. KING, Zendeling-leeraar der Vrije Schotsche Kerk te *Meester-Cornelis* bij Batavia, thans om redenen van gezondheid in Schotland, schreef ons onlangs dat het Coloniaal- en het Zendings-Comité der V. S. Kerk met ons in overleg wilde treden over de overname door ons van den Zendingspost te *M. Cornelis*. In een brief, aan de afgevaardigden onzer Kerk naar de Presbyteriaansche Samenkomst te Edinburgh, medegegeven, heeft het moderamen der Comm. geantwoord die zaak wel te willen overwegen en op de a.s. Verg. der Commissie en der Synode te brengen, indien vóór dien tijd haar volledige inlichtingen aangaande voorwaarden enz. wierden gezonden. De Proff. v. VELZEN en BRUMMELKAMP hebben in den geest der Commissie met den heer KING gesproken. Sints zijn ons onderscheiden brieven van genoemde Comité's, benevens zeer gunstige getuigschriften aangaande den heer KING geworden. In hoofdzaak komt de correspondentie hierop neer:

A. 1. Aan onze Kerk zal het kerkgebouw te *Meester-Cornelis*, dat f 14,000 gekost heeft, in eigendom worden overgedragen, tegen overname van de nog daarop rustende schuld van f 3600; indien *2.* onze kerk een bekwaam jeugdig Leeraar te M.-C. wil plaatsen; *3.* de genoemde Comité's zullen dan, gedurende vijf jaren, elk 50 pond (600 gulden) bijdragen tot onderstand van den voor M.-C. te benoemen Leeraar.

B. Daartegenover zal onze Kerk *1.* den heer E. W. KING in haar midden beroepbaar stellen, *2.* van stonde aan voor zijn behoorlijk onderhoud zorgen, terwijl *3.* de voor M.-C. te benoemen Leeraar jaarlijks een rapport aangaande zijn arbeid bij voornoemde Comité's zal moeten indienen.

De Commissie, een en ander overwogen hebbende, heeft geoordeeld dat het niet geraten is om nu reeds een afdoend besluit te nemen; dat daaraan behoort vooraf te gaan een onderzoek naar een en ander den bedoelden Zendingspost betreffende; dat over de voorwaarden eerst daarna zal kunnen worden onderhandeld; en eindelijk dat het en voor den heer KING en voor onze Kerk van groot belang moet geacht worden intusschen nadere kennis te maken; de Commissie zou daarom dien broeder willen uitnoodigen om, indien ZEw.'s gezondheidstoestand het zal toelaten, ons te bezoeken en hier en daar in onze vacante Gemeenten te prediken; als bewijs van belangstelling onzerzijds zouden we ZEw. 10 pond (f 120) tot vergoeding van reiskosten willen aanbieden.

Ook dit voorstel leggen we in den boezem uwer Vergadering neder.

Vaders en Broeders! Gij gevoelt met ons het hoog gewicht der zaken, waarover de beslissing aan U verblijft. Voorstellen als deze: de opleiding van toekomstige Zendingen, het planten van een christe-

lijke school in Neerland's Indië, de uitbreiding van den Zendingsarbeid, zie, 't is even duidelijk dat zij van steeds grootere offers spreken als dat de Heere in den weg Zijner Voorzienigheid er ons toe leidt. Zijn genaderijke zegen is het immers, die onzen arbeid vermeerdert. En hebben wij niet Zijne belofte dat in onze zwakheid Zijne kracht zich verheerlijken wil, en de arbeid in Zijnen Naam niet ijdel kan wezen? Ook deze Vergadering is een schakel in den langen gulden keten der geschiedenis van het Godsrijk. Ook U wil de Koning der Heidenen gebruiken om Zich den weg te bereiden tot de volken der wereld. Groot is het arbeidsveld. Dertig millioen, aan Neerlands scepter onderworpen, dolen in het heerlijk Insulinde om buiten den God des hemels en der aarde. Duizend millioen Heidenen leven, lijden en sterven over heel de wereld, zonder van den eenigen Naam te hebben gehoord. Elken dag, die daar aanlicht, gaan de duizendtallen, ja de tienduizenden verveelvoudigd onherstelbaar verloren. Hoe ontzaggelijk verheven, hoe nameloos liefderijk, is dan niet het woord des Heilands tot Zijne discipelen, tot heel Zijne Kerk: Gaat heen, predikt het Evangelie aan alle Creaturen! Hoe onuitsprekelijk heerlijk en gewichtig de taak, hierin ook op onze schouderen gelegd! Met de opgewektheid van dankbare vreugde, de beradenheid der wijsheid van Boven, en den moed der heilige veerkracht, moge Uwe zoo belangrijke Vergadering, waarop zoovele oogen in en buiten het Vaderland gevestigd zijn, dan aan de »Zending» zich wijden! 't Zal al onzen Gemeenten en ieder, die Gods Rijk bemint, ten voorbeeld en blijdschap zijn. Daartoe, gelijk tot al uwen arbeid, geve de Heere U en al Zijn volk in ruime mate het licht van Zijn Heiligen Geest; van den Geest Zijns Zoons, die menschen, zondaren, wil gebruiken om de blijde toekomst te verwerkelyken, reeds vóór duizende jaren aan Zijne heilige Profeten, door nevelen en schaduwen heen, geopenbaard. Hoort die Godsmannen, met den blik naar die toekomst, het harte huppelend van vreugde, jubelen in krachtige en volle tonen:

Al de Heid'nen, door Uw handen
Voortgebracht, in alle landen,
Zullen tot U komen, Heer!
Bukken voor Uw aanschijn neer,
En Uw Naam ter eere leven!
Gij zijt groot en hoog verheven;
Gij doet duizend wonderheên!
Gij zijt God — ja, Gij alleen!

Zullen wij, op wie de einden der eeuwen zijn gekomen, en die met elken dag meer de vervulling aanschouwen, niet medejubelen, in het geloof aan 's Heeren almacht, waarheid en trouw, tegen allen strijd en moeite bestand, tot alle offers willig en bereid? Zóó zij het!

Namens de Algemeene Zendingcommissie,

De Comm. v. Rapport,

M. BROUWER.

L. LINDEBOOM.

Utrecht, 17 Augustus 1877.

BUITENLANDSCHE ZENDING.

S T A A T

van ONTVANGST en UITGAAF, ten behoeve der Zending
van de Christelijke Gereformeerde Kerk in Nederland
van 1 Januari 1876 tot U^o. December 1876.

Prov. GRONINGEN.		<i>Transport f</i> 464 59 ⁵	
Gemeenten.		Gemeenten.	
Uithuizen	<i>f</i> 31 75	Stedum	17 76
Baflo	11 50	Delfzijl	28 16
Marum	10 81	Spijk	46 13
Houwerzijl	25 56	't Zandt	29 32
Uithuizermeeden O. G.	22 38	Appingadam	18 46
Stads Musselkanaal	4 15	Bedum	61 27
Uithuizermeeden W. G.	39 29	Oldekerk	8 07 ⁵
Bierum	30 40	Zevenhuizen	3 00
Middelstum	43 38	Niezijl	23 44
Wildervank	31 71 ⁵	Hoogkerk	11 25
Sellingen	5 31	Grootegast	13 80 ⁵
Midwolde	15 31	Stroobos	7 25
Winschoten	11 52	de Leek	12 50
N. Pekel A.	14 32 ⁵	Zuidhorn	3 19 ⁵
Onstwedde	11 47	Garrelsweer	51 86
Onstwedder Mussel	3 00	Ten Post	18 48
O. Pekel A.	22 10	Siddeburen	10 67 ⁵
Meeden	12 05	Woldendorp	2 60
Veendam	19 80	Scheemda	14 80
Leens	22 12 ⁵	Groningen	33 75
Pieterburen	25 34	Sauwert	11 01 ⁵
Ulrum	14 91	Thezinge	16 32
Stadskanaal	18 00	Ten Boer	12 00
Oldehove	9 60	Zuidbroek	14 00
Warffum	8 80	Sappemeer	11 75
<i>Transportere f</i> 464 59 ⁵		<i>Transportere f</i> 945 46	

<i>Transport f</i> 945 46	
Gemeenten.	
Kielwindeweer	11 31 ⁵
Haren	9 83
Aduard	13 03 ⁵
Ezinge	11 35
Schildwolde	11 25
<i>f</i> 1002	24

Prov. FRIESLAND.

Gemeenten.	
Burum	<i>f</i> 21 91 ⁵
St. Anna Parochie.	17 80
Suawoude	12 50
Koudum	30 30
Arum	15 06
Beetgum	16 25
Wanswerd	13 75
Marrum	26 32
Hollum	5 70
Harlingen	38 53
Mildam	18 90
Idskenhuizen	13 50
Dragten	14 35
Leeuwarden	23 72
Haulerwijk	6 52
Ureterp	4 15
Hallum	24 77 ⁵
Joure	7 80
Britzum	21 01
Kollum	8 00
Dragten	7 75
Wolvega	11 21
Lioessens	26 20
Minnertsga	10 50
Bolsward	10 00
Sneek	60 44
Franeker	33 00
Sexbierum	7 25
Bergum	18 00
Wirdum	12 65 ⁵
Duurswoude	2 55
Oudega	18 00
Hindeloopen	3 55
Scharnegoutum	7 00
Dokkum	22 53 ⁵
Boxum	33 18
Veenwoudsterwal	9 82
<i>Transportere f</i> 634	49

<i>Transport f</i> 634 49	
Gemeenten.	
Ferwerd	11 56 ⁵
Drogeham	11 65
Blija	5 00
<i>f</i> 662	70 ⁵

Prov. DRENTHE.

Gemeenten.	
Vries	<i>f</i> 7 96
Diever	15 23
Westerbork	4 12
Dwingelo	9 26
Smilde	13 58
Hollandsche Veld	9 47 ⁵
Aalden	7 36
Borger	5 67
Roden	5 64 ⁵
Appelscha	5 48
Classis.	
Koelvorden (1875)	28 42
Gemeenten.	
Dedemsvaart (1876)	32 80 ⁵
Gasselter Nijeveen	15 19 ⁵
Ruinerwold en Koekange	23 30
Beilen	10 40
Emmen	20 00
Koelvorden	6 70
Gees	12 45 ⁵
Nieuw Amsterdam	2 05 ⁵
Hoogeveen	16 77 ⁵
Nijeveen	11 50
Schoonebeek	12 21
Assen	20 10
Hijken	1 21 ⁵
<i>f</i> 296	91

Prov. OVERIJSEL.

Gemeenten.	
Vriesenveen	<i>f</i> 6 10
Vroomshoop	9 49
Steenwijk	16 47 ⁵
Staphorst	7 60
Heemse	25 00
Langeslag	8 06
Hasselt	10 56
<i>Transportere f</i> 83	28 ⁵

<i>Transport f</i>	83	28 ⁵		<i>Transport f</i>	109	50
Gemeenten.				Gemeenten.		
Zwartsluis	8	45		Broek op Langendijk	14	65
Genemuiden	11	80		Urk	13	10
Kampen	48	70		Medemblik en Opperdoes	14	62
Vollenhove	8	00		Andijk	24	84 ⁵
Zalk	5	00		Uithoorn	6	15
Zwolle	52	55		Amstelveen	15	18
Rouveen	12	50		Krabbendam	13	14
Lutten	16	60		Wormerveer	6	15
Dalfsen	10	40 ⁵		Oosterend (Texel)	4	20
den Ham	15	08		Haarlemmermeer O. Z.	20	30
	<i>f</i>	272		Alkmaar	6	60
		37		Amsterdam, (Weteringsk.)	56	35
Prov. GELDERLAND.				Enkhuizen	41	00
Gemeenten.				Landsmeer	12	00
Aalten	<i>f</i>	50		Anna Poulowna	5	00
Doesborgh	5	81 ⁵		Dirkshorn	10	00
Winterswijk	9	65		Nieuw Vennepe	28	00
Zutphen (Kolenstraat)	14	00			<i>f</i>	400
Wezep	8	05				78 ⁵
Arnhem	8	00		Prov. Z.-HOLLAND.		
Wapenveld	5	04		Gemeenten.		
Geesteren	10	34 ⁵		Zuid-Beijerland	<i>f</i>	10
Velp	15	58		Westmaas	10	03
Barchem	5	91		Leiden (Heerengracht)	24	65
Renswoude	1	25		de Lier	13	42
Hatterm	15	27		Rotterdam	71	45
Zutphen (Komsteeg)	13	72		}	Hovenierstr.	
Apeldoorn en 't Loo	28	84		}	Raampoortl.	
	<i>f</i>	191		Stellendam	5	40
		47		's Gravendeel	13	70
Prov. UTRECHT.				Schiedam	39	33
Gemeenten.				Schoonhoven	20	00
Bunschoten	<i>f</i>	45		Delft	66	99 ⁵
Kockengen	14	35		Hellevoetsluis	5	16
Harderwijk	6	15 ⁵		Oud Beijerland	5	00
Breukelen	5	55		Gorinchem	17	84
Utrecht	17	21		Leerdam	12	74
Amersfoort	11	50		Herwijnen	11	17
	<i>f</i>	100		Noordeloos	6	56
		16 ⁵		Langerak	5	00
Prov. N.-HOLLAND.				Hardinxveld	3	00
Gemeenten.				Rhoon	9	12
Zaandam	<i>f</i>	37		Noordwijk Binnen	1	68
Haarlem ged. O. Gracht	43	37 ⁵		Middelharnis	15	40
Weesp	7	00		Dordrecht, (Kromhout)	50	70
Helder	22	00		Dordrecht, (Kuipershaven)	7	16
	<i>f</i>	109		Puttershoek	10	60
		50			<i>f</i>	436
<i>Transportere f</i>						90 ⁵

<i>Transport f</i>	436 90 ⁵		<i>Transport f</i>	36 80 ⁵
Gemeenten.			Gemeenten.	
Spijkensisse	11 50		Krabbendijke	5 60
Boskoop	13 54		Vlissingen	5 05
Maasland	7 40		Wolphaartsdijk	13 22
Brielle	14 62 ⁵		Meliskerke	5 30
West Barendrecht	6 72		Zierikzee	16 50
Alphen a/R.	16 25		Middelburg P. S.	15 44
Noordwijk a/Zee	5 00		Serooskerke (Walch.)	15 30
's Gravenhage (Nobelstraat)	32 02		Nieuwedorp	8 60
Sliedrecht	23 38		Goes	31 47 ⁵
Maassluis	10 70		Oud. Vossemeer	10 35
Naaldwijk	6 15 ⁵		Bergen op Zoom	6 48 ⁵
Pernis	13 44 ⁵		Brouwershaven	7 70
's Gravenhage (Wagenstr.)	44 45		Neuzen	16 00
Heerjansdam	5 93		Middelbrug (L. D.) P. C. en	
Leiden (Hooigr.)	80 94		Coll. Z. Verg.	75 65
Hazerswoude	22 33		Veere	8 69
Bodegraven.	14 30		Baarland	3 37 ⁵
Hillegom	3 75		Rilland	16 61 ⁵
Waddingsveen	7 00		<i>f</i>	297 85 ⁵
Giessendam	12 86		Prov. N.-BRABANT.	
Charlois	9 30		Gemeenten.	
Rotterdam G. W.	20 03		Vrijh. Capelle	<i>f</i> 8 25 ⁵
Sassenheim	5 76		Veen	13 00
's Gravesande	10 00		Dussen	10 00
Katwijk a/Zee	6 10		Zevenbergen	9 50
Oude Wetering	2 60		Werkendam	19 10
<i>f</i>	842 99		's Gravemoer	3 94
Prov. ZEELAND.			Almkerk	25 00
Gemeenten.			Heusden	23 11
Axel	<i>f</i> 16 00		Nieuwendijk	50 00
Tholen	5 30		's Bosch	24 80
Heinkenszand	3 00		Klundert	14 53
Bruinisse	8 79		Waardhuizen	3 26
Haamstede	3 71 ⁵		Vrijh. Capelle	8 30
<i>Transportere f</i>	36 80 ⁵		<i>f</i>	212 79 ⁵

Bijzondere Bijdragen.

Nieuwjaarsgift van X.	<i>f</i> 1 00
Door Br. Pos te Vroomshoop, verz. door een paar scholieren zijner Zondagschool	20 00
Door Br. Pos van de Zondagschool te Vroomshoop	5 00
Van de Vereen. de Zelfsoefening te Oldenzijl	30 40
Verz. bij 't Kerstfeest vieren van de kinderen te Duurswoude	2 28
<i>Transportere f</i>	58 68

	<i>Transport f</i>	58 68
Door Ds. van Anken te Hallum, gev. in het kerkzakje aldaar		25 00
Van de Zend. Vereen. te Niezijl		10 00
Door Ds. P. Dijksterhuis te Uithuizermeden, gev. in het kerkzakje		5 50
Door Ds. Elffers te Herwijnen uit den Neger		3 25
Van de Delftsche Vrouwen-Hulp-Zend. Vereeniging		36 27
Van de Jongl.-Vereen. te Middelstum, uit de Cents-Vereen. »de Heidenpenning”		40 00
Van J. K. te Almelo, bij een verz. van papier en snippers en gegeven centen		2 75
Van de kinderen van B. W. te Almelo, Kerstgeschenk		3 00
Door Ds. Broekhuizen te Oldekerk ged. eener Kerstcoll.		3 77
Van de Gem. Dordrecht, afd. Kromhout $\frac{1}{3}$ van de gelden gecoll. in de week der gebeden door Ds. v. Proosdij		18 67
Van de Zond.-School »Breng ze tot Jezus” te Helder		2 50
Door Ds. Gispén van de leerlingen van H. v. d. Vegte te Wijhe		5 00
Door Ds. K. van Goor te Leeuwarden van F.		7 50
Door Br. Venema van de Gem. Wildervank		15 74
Door Ds. de Lang te Hasselt uit de busjes der Zond.-School		7 50
Door Ds. Smith te Stedum van de Zang-Vereen.		12 00
Van een vriend der Zend. te Enumatil		5 00
Van de Jongel.-Vereen. »Onesiforus” te Kampen		5 00
Van de Chr. Jong.-Vereen. te Dinxperlo		3 50
Van de Chr. Ger. Jong.-Vereen. te Dedemsvaart		7 00
Van de Chr. Jong.-Vereen. »bidt en werkt” te 's Hage		40 00
Van de Chr. Jongel.-Vereen. te Harlingen, het ged. bedrag der Zendbus		13 30
Door Ds. Bronsema te Wapenveld		2 50
Door Br. Overeem uit de busjes te Weesp		20 00
Uit de busjes te Muiden		5 00
Door Ds. Kropveld, verz. op een Zondagavond gez. ten huize van Br. Smits te Stavoren		9 50
Van de Kinder-Vereen. de Heidenpenning te Zaandam		40 00
Van de kinderen van M. Th. te Veere		7 00
Van de Jongel.-Vereen. »de Zaaier” te Zaandam, jaarl. contributie		5 00
Van de Hulp-Zend.-Vereen. te Aduard		40 00
Van de Chr. Jong.-Vereen. te Ureterp		3 65
Van de Jong.-Vereen. »Tychicus” te Ruinerwold		4 00
Van de Chr. Jongel.-Vereen. te Drogeham		6 00
Door Ds. Dijksterhuis, van een gez. »de Bijbeloefening” te Uithuizermeden		15 00
Van de Jongelieden-Vereen. te Deventer		2 44 ⁵
Van de Jongedochters-Vereen. te Heerenveen		10 00
Uit het Zendbusje van Br. Th. de Walle te Leeuwarden		1 50
Van de Jongedochters-Vereen. te 's Gravendeel		6 00
Door Ds. Vellekoop te Smilde, een gift gev. in het kerkzakje 21 Nov. '75		2 50
	<i>Transportere f</i>	511 02 ⁵

	<i>Transport f</i>	511 02 ⁵
Idem, idem, gev. ll. biddag		10 00
Door Ds. Mulder te Burum, van eenige catechisanten		22 28
Door Ds. J. H. Vos van N. N. te Pernis een pct. van een Kleinhandel		4 00
Uit Reuzel		1 00
Gev. in het kerkzakje te Heerenveen		1 00
Van de Chr. Jongel.-Vereen. te Donkerbroek		10 00
Van Wijlen Br. E. W. Weida te Mildam op zijn verlangen op 't ziekbed geopenbaard		10 00
Van de Chr. Jong.-Vereen. te Berlikum, prov. Friesland		12 00
Van de Algem. Zend.-Vereen. te Bolsward		20 00
Van de Chr. Jong.-Vereen. te Steenwijk, feestgave		2 50
Door Ds. Lindeboom, van de Chr. Zang-Vereen. der W. H. G. Gemeente te Grand-Rapids N.-Amerika		63 00
Van Bestuurders der Hulp-Zend.-Vereen. van In- en Uitw. Zending te Weesp		30 00
Van de Jong.-Vereen. te Een		5 00
Van de Jonged.-Vereen. te Een		6 27 ⁵
Gev. in het kerkzakje te Dordt. (Kromhout)		1 00
Door Mej. de Wed. H. A. de V. te Tiel, van de Vrouwen- Vereen. aldaar		5 95 ⁵
Uit de busjes van de gemeente Doesborgh		5 95
Van de Vereeniging » Waarheid en Vrede'' te Burum		20 00
Door Ds. van Wageningen te Terwispel, uit de catech.-bus van Ihrhove, (Oost Friesland)		4 76
Van de christelijke Jongel.-Vereeniging te Rhoon		4 00
Van de Jongel.-Vereeniging te Harlingen		5 50
Door bezorging van Br. Overeem uit de busjes van Coupri te Muiden		5 00
Door Ds. Dijksterhuis te Uithuizermeeden, gecollecteerd op een bidstond		28 00
Door Ds. Brouwer, van de christ. Jongel.-Vereen. te Monster		7 00
Door Docent de Cock, van Ds. G. E. Boer te Grand Rapids, een wissel bijeenverz. door de Jongel.- en meisjes-Vereen. zijner Gemeente, benevens een paar bijzondere giften		360 00
Door Ds. Donner sedert 1e Januari 1876.		
Van de Chr. Geref. Hulp Zending-Vereen. te Leiden (Hooigr.)		25 00
Uit een busje van de naaischool van Mej. R. Bennink te Oegstgeest		6 95
Van de Gemeente Wilsum, (Graafschap)		10 00
Uit een Zendingsbusje te Zoeterwoude		7 85
Uit het Kerkzakje te Hazerswoude		1 00
Van Mejufvr. W. te Leiden		1 00
Uit het kerkzakje te Leiden, (Hooigracht)		1 00
Van N. N. te Rotterdam		5 00
Van de Geref. Jongel.-Vereen. » Hebt de Waarheid en den Vrede lief'' te Goes		5 00
Van de Catechisanten te Leiden (Heerengr.)		5 00

Transportere f 1223|04⁵

	<i>Transport f</i> 1223	04 ⁵
Van het Zendingsbusje te Hazerswoude		5 00
Van het Zond. school busje van Mej. C. Dozy		5 00
Van Mej. J. Koekoek		7 00
Van het Zond. school busje van Mej. C. Montagne		13 40
Van de Zendingvereeniging te Oldeboorn		40 00
Door Ds. de Lang te Hasselt, uit de busjes der Zond. School		5 00
Van de Jongel.-Vereen. »Samuel" te Dordrecht		3 00
Van de Chr. Jongel.-Vereen. te Surhuisterveen		6 00
Van de Redactie van » <i>De Vredesbond</i> ”, van een winteravond gezelschap te Zaandam		8 22 ⁵
Van Mej. V. te Amsterdam, door Ds. J. G. Smit, 110 op- gespaarde stuivertjes		5 50
Van de kinderen der Chr. Geref. School te Stiens, hoofd- onderwijzer H. Broekstra		6 50
Van de Meisjes-Vereeniging te Marum		7 00
Van H. te Pernis		10 00
Van de kinderen der Bijz. School te Wildervank		4 80
Van de Meisjes-Vereeniging te Joure		5 00
Uit het busje van de kinderen der Zondagschool te Does- burgh, eene feestgave		1 50
Door Br. Overeem, uit de busjes van Coupri te Muiden		5 00
Door Ds. Elffers te Herwijnen, van de kinderen der Z-school		3 85
Uit de Neger		2 50
Door Ds. Eerdmans, uit de catechisatiebus te Oldenhove		5 00
Door Ds. Bulens, van de Wed. N. N. te R.		5 00
Door Ds. Bronsema te Wapenveld, van een kleinen leerling op zijne Zondagschool		50
Door Ds. Dekker, van de Zend.-Vereeniging »Predikt het Evangelie aan alle Creaturen,” te Joure		7 00
Uit het Zendingbusje van het Zondagavond-gezelschap te Hasselt		8 00
Collecte eener bijeenkomst ten huize van Mevr. de Wed. D. te Heusden		5 40
Van de Noord Brabantsche Hulp Zending-vereeniging		27 00
Gevonden in het Kerkzakje te Tholen		50
Gevonden in het zakje te Scheemda van N. N. bijschrift »Uw Koningrijk kome.”		5 00
Van de Gemeente Veldhuizen (Graafschap Bentheim)		18 00
Uit het busje van Mej. v. A. te 's Bosch		25 52
Door Ds. Bulens, van de Chr. Jongel.-Vereen. te Sillevold		3 00
Van de Jong.-Vereeniging »Onesimus" te Pieterburen		10 00
Van eene jongedochter te Francker		2 00
Uit het busje van een lid der gemeente Gasselter Nijeveen		7 36
Uit het busje van Mej. W. te Sliedrecht		6 00
Van Broeder B. W. te Almelo		1 50
Van de Chr. Jong.-Vereeniging »Maranatha" te Genderen, gecollecteerd op het Jaarfeest		4 00
Van de Vereeniging tot ondersteuning van Binnen- en Bui-		
	<i>Transportere f</i> 1508	10

	<i>Transport f</i> 1508	10
tenlandsche Zending der Chr. Geref. Kerk te Workum		7 50
Van een warm Zend. vriend te Workum		5 00
Van de Jong. Vereen. te Emmen		10 00
Door bez. van Ds. Donner van A. Berkelaar te Delft, uit een Zondagsch. busje		8 28
Door bez. van Ds. Donner van N. N. te Leiden		5 00
Van de Chr. Jong. Vereen. »Timotheus'' te Rotterdam		5 00
Van de Zend. Vereen. der Chr. Jong. Vereen. »Obadja'' te Leiden		26 98
Uit de centen Vereen. te Oost-Barendrecht		5 00
Van de Gem. Uelzen P. C.		19 26
Van de Zend. Vereen. »Bidt den Heer des Oogstes'' te Heerenveen		15 00
Door Ds. Hummelen te Leens van een onbekende, buiten de Gemeente		5 00
Uit de kinderbus van Ds. Diemer te Scharnegoutum		4 50
Door Ds. Kuiper te Wildervank van de Chr. Jong. Vereen.		5 00
Van eene kleine Vereen. te Bedum		5 00
Door den Hoofdonderwijzer S. Rosema te Grootegast, van de Jong. Vereen.		6 00
Van de Zend. Vereen. te Enumatil		40 00
Gev. in het zakje der Chr. Ger. Gem. Alphen		1 44 ⁵
Uit de Catech. bus van Ds. Bramer te Boxum		25 00
Door Ds. Boss te 's Gravesande van de Jong. Vereen.		5 25
Door denzelfden van de Zondagschool		2 00
Door Ds. Ochtman van de Zend. Vereen. te Kommerzijl		17 00
Van de Zend. Vereen. te Niezijl		10 00
Door Ds. de Pree te Goes van Mej. M. B.		1 00
» » » C. S.		2 80
» » » A. G.		0 46 ⁵
Door Ds. van der Veen te Spijk, gev. in het kerkzakje		0 75
Door Ds. van der Valk te Delft van een vriendenkring		5 00
Door G. J. Overeem te Weesp, van de Zondagschool		5 00
» van de groene bussen te Muiden		5 00
» van de busjes Matth. 9: 38.		5 00
Van N. N.		1 00
Van de Chr. Ger. Jong. Vereen. te Broek op Langendijk		2 50
» » Steenwijk		6 00
Van de Meisjes Vereen. te Zuidbroek		7 50
Door Ds. van Goor te Leeuwarden van eene wekelijksche Vergadering		8 00
Door Ds. Donner van de Jongedochters Vereen. te Gorinchem		10 00
» van de Geref. Zend. Vereen. te Leiden (Hooigr.)		50 00
» van A. v. d. Berg te Hazerswoude uit een Zend. busje		5 00
Door Ds. Donner van de Jong. Vereen. »Timotheus'' te IJsselmonde		10 00
Van de Jong. Vereen. te Midlum		6 00
	<i>Transportere f</i> 1872	33

	<i>Transport f</i> 1872	33
Uit het kinderbusje te Sleeuwijk, door Ds. Lampen		1 50
Door Ds. Nederhoed het $\frac{1}{10}$ der Coll. op het 6e Noordel. Ev. Zend. feest te Assen 14 Juni 1876		79 86 ^s
Door den Hr. J. J. Verburgh Hz. te Utrecht, een ged. der Coll. geh. op het laatste Zend. feest te Velsen		50 00
Van een wees te Krabbendijke		1 20
Van de Chr. Jong. Vereen. te Zwolle		10 00
Door J. Nicolai te Sebaldeburen, gem. Grootegast, verz. op eene Verg. van Jongel.		3 00
Door Ds. v. d. Hoorn te Breukelen, uit het Zend. busje van Vrouw V. K.		1 00
Uit het Zend. busje van ZEw.		3 00
Van de Chr. Geref. Jong. Vereen. »Samuel" te Dorcht		4 00
Door Ds. Vos te Pernis 1 pct. van een klein handel		2 50
Van B. W. te A.		10 00
Van de Jong. Vereen. »Onesimus" te Rhoon		10 00
Van de Chr. Jong. Vereen. te Hoogkerk		13 69
Gev. in het kerkzakje te Hallum		25 00
Van de Jongel. Vereen. te Suawoude		9 00
Van de Jongel. Vereen. te Meeden		6 00
Door Ds. Lindeboom te Zaandam van de busjes der kinder Zend. Vereen. »het Heidenbusje"		40 00
Door Ds. Lindeboom te Zaandam van N. N. te A.		3 00
Door Mej. Busma te Middelstum, een ged. van de opbrengst eener Cents-Vereen. die aan de meisjes-leesvereen. is toegevoegd		50 00
Door Ds. Doorn te 's Hage, gev. in de Coll. der Gem. Afd. Nobelstraat		4 50
Door Br. Overeem te Weesp, uit het groene busje van Br. Couprie te Muiden		5 00
Van de Jongedochters Vereen. te Koevorden		5 00
Van de Zend. Vereen. uitg. van de Christ. Jongel. Vereen. »de Prediker" te Heerenveen		12 85 ^s
Van de Chr. Geref. Jongel. Vereen. te Monster		3 50
Door Ds. Notten te Harlingen, van de Vrouwen Vereen. »voor In- en Uitw. Zending"		18 20
Door Br. Loberts te Dedemsvaart Coll. geh. op een bidstond		12 00
Door Ds. Kropveld te Koudum, ged. der Coll. bij de maand- bidstonden voor uit- en inw. Zending		25 00
Door Mej. Doorn-Hoogendam van de Delftsche Vrouwen Vereeniging		33 16
Door Ds. Wisse te Sliedrecht, van de Jongedochters Vereen. »In het heden ligt de toekomst"		15 00
Van het zoontje van J. de K. te Krabbendijke, konijnengeld		1 50
Door Ds. Jb. Enderle T. Z. te Wemeldinge, uit de Coll. op het Zend. feest te Dijkwel		50 00
Door Ds. Nieuwenhuis te Giessendam, ZEw. ter hand ge- steld door iemand, die onbekend wenscht te blijven		40 00
	<i>Transportere f</i> 2420	80
		8

	<i>Transport f</i>	2420	80
Gev. in het kerkzakje te Katwijk a/Z. 3 coupons			4 48 ⁵
Van de Jong. Vereen. te Houwerzijl, gem. Ulrum			4 00
Gev. in het kerkzakje te Steenwijk			1 00
Door Ds. Donner van L. v. d. Pl. te Katwijk			6 10
» » C. de Haan te Rijsoort			2 50
» » P. v. d. Burg uit Goes			5 00
» » de Catech. te Leiden Heerengracht			5 00
Van de Jong. Vereen. »Onesiforus» te Kampen			5 00
	<i>f</i>	2453	88 ⁵

Voor het kerkje te Batavia.

Door Br. Loois gev. in het kerkzakje te Middelburg	<i>f</i>	3 50	
Door Br. v. d. Meulen te Suawoude, gev. in het kerkzakje		13 57	
Van de Chr. Jong. Vereen. te Wildervank		5 00	
Van de Zend. Vereen. te Niezijl		10 00	
Van de Zang. Vereen. te Niezijl		5 80	
Van de Chr. Jong. Vereen. te Delfzijl		9 57	
Door Ds. Dijksterhuis te Uithuizermeeden, aldaar gecoll.		34 20	
Door Ds. A. van Apeldoorn te Bolsward, ged. eener coll. geh. bij gelegenheid eener pred. van ZEW. in de Herv. Kerk te Schettens		8 00	
Van K. M. door Ds. van Apeldoorn		0 50	
Door Ds. Donner, ontv. van diverse personen		570 00	
Door Br. K. Ensink, uit de gem. Emmen, van de kinderen der Zondagschool		6 60	
Door Br. K. Ensink, van de Catechisanten		16 00	
» » van liefhebbers der Zending aldaar		22 40	
Van de Chr. Zang Vereen. te Enumatil		3 00	
Gev. in het zakje te Zevenhuizen, bij gelegenheid van een bidstond door Ds. Brouwer te Enumatil		1 00	
Van de Jong. Vereen. te Middelstum, uitg. van de cents- Vereen. de Heidenpenning		20 00	
Door Ds. Vlieg te Marrum, in het kerkzakje		2 50	
» » » van S.		1 00	
» » » van F.		1 00	
» » » van K.		1 00	
» » » van N. N.		1 50	
Door Ds. Loois te Wirdum		5 55	
Door Ds. Broekhuizen te Oldekerk, ged. eener kerstcollecte		3 77	
Door Ds. Deddens te O. Pekel-A, de helft der gelden, gecoll. in de week der gebeden		5 00	
Door G. Loberts te Dedemsvaart, gecoll. in een bidstond		10 50	
Door Br. Venema te Wildervank, van de gemeente aldaar		20 00	
Van de Chr. Ger. Jong. Vereen. te Steenwijk		5 00	
Door J. v. A. uit de gemeente Biezeling		10 00	
Van den Ouderling H. S. W. Z. te »		2 50	
	<i>Transportere f</i>	798	46

	<i>Transport f</i>	798	46
Van de Chr. Vrouwen Vereen. Afd. Kromhout te Dordrecht, zinspreuk: »tot opbouw van het ligchaam des Heeren»		10	00
Van Ds. Talen te Staphorst		2	50
Van Ds. Jacobs te Zevenbergen uit de Catechisatiebus		1	88
Van de Meisjes Vereen. te De Leek		20	00
Van J. H.		10	00
Van de Zang Vereeniging		9	00
Van eene vriendin N. N.		1	00
Van G. A. K. en D. T. te Z.		2	75
Van de Chr. Ger. Jong. Vereen. te Winschoten		10	00
Gecoll. in de gemeente Gees		7	60
Uit de gemeente Zwolle		3	11
Van de gemeente Arum		8	00
Door Ds. Lindeboom, gev. in het kerkzakje te Zaandam		1	00
» » M. K. K.		0	50
» » van N. N.		0	50
» »		2	50
» » van A. G.		0	50
» » van de gemeente Landsmeer		2	00
» » postwissel van Ds. Stekete te Andijk		2	50
» » van de kinderen van M. Th. te Veere		2	00
» » van een »hartevriend»		2	50
» » van M. van Steenis te Vrijh.-Capelle		7	60
» » twee postwissels te zamen		5	00
» » van G. K. te Genderen		5	00
» » van de Jong. Vereen. »de Zaaier» te Zaandam		2	50
» » van Ds. van Mechelen te Vrijhoeve Capelle		11	00
Collecte van de gemeente Dussen		15	00
Van de Hulp Zend. Vereeniging te Aduard		10	00
Van de Chr. Jong. Vereen. te Aalten		3	64 ^s
Door Ds. Eerdmans te Oldehove		9	54
Door Ds. van Baalen te Weesp, uit de Catechisatiebus		6	00
Door Ds. van Proosdy te Dordrecht van een vriendenkring uit zijne gemeente		7	00
Gev. in het kerkzakje der gemeente Kampen		5	00
Door Ds. v. d. Veen te Spijk van de Jong. Vereen.		6	21
Uit het Zend. busje van Br. Th. de Walle te Leeuwarden		1	00
Van de Chr. Jong. Vereen. »Obadja» te Bruinisse		4	00
» » te 't Zandt		12	50
Door Ds. Wisse te Sliedrecht, uit het Zend. busje zijner echtgenoot		7	50
Uit Reusel		1	00
Door Ds. Lindeboom, van P. A. de Bruin te Nieuwpoort		2	00
Van P. A. Voormolen te Nieuwpoort		2	50
Van G. G. K. te Zaandam		2	50
Coll. van de Gem. Bunde, O. Friesl.		17	40

Transportere f 1037 | 19^s

	<i>Transport f</i> 1037	19 ⁵
Van Br. A. F. Overkamp te Terschelling		1 25
Door den diaken A. Verhoeven, gev. in het Kerkzakje der Gem. Dordrecht, afd. Kromhout		1 00
Van de Jong.-Vereen. te Roden		5 00
Door Oud. Molhoek te Yerseke, gecoll. bij zijne catechisanten		6 00
Door Ds. Nieuwenhuis te Uithoorn, verz. aan huis in een » » » busje		3 30
» » » door Mej. J. H. geb. P.		1 75
» » » door de kinderen van J. en R. H.		1 00
» » » Van de Zondagschool-kinderen		1 65
» » » van twee Catechisanten		0 50
» » » van N. N.		0 80
Door Ds. A. 't Hart te Werkendam		10 00
Door den Hoofdonderwijzer Smit te Appingadam, coll. op het 2de jaarfeest der Chr. Jong.-Vereen.		8 02 ⁵
Door Ds. Sijpkens te Delfzijl, uit de bidstonden der Chr. Ger. Gem. aldaar		50 00
Gev. in het Kerkzakje te Delfzijl bij de godsdienst oefen. Van de Jonged.-Vereen. aldaar: »Liefde is de band des vredes»		9 00
Van T. S. te B. door Ds. Sijpkens		10 00
Door Ds. Kerssies te Beetgum, van de Gem. T. H.		1 00
Van de Chr. Jong.-Vereen. te Driesum		3 00
Door Ds. de Lang te Hasselt, uit de busjes der Zond.-school		5 00
Van de Zend.-Vereen. te Oldeboorn		5 00
Van de Jonged.-Vereen. te Aalten, Pruisisch geld		8 00
Van de Red. van »de Vredesbond» van 100 ex. »de noodkreet der Heidenwereld,» volgens advert. 500 ex. verkrijgbaar gesteld, ten voordeele van het Kerkje, de helft der zuivere opbrengst		17 70
Van Joh. B. te Zaandam		5 00
Gev. in het Kerkzakje aldaar		5 00
Gev. in het Kerkzakje te Smilde		1 00
Van J. van Doorn te Nieuw Venneep uit het Zendingsbusje		0 50
Van J. de Weerd te Dwingelo		3 50
Verz. op het jaarfeest, van het leesgez. »bij eenheid, ver- scheidenheid, doch in alles de liefde» te Zwolle		5 25
Coll. bij eene maand. bidstond in de kerk aldaar		15 85
Door Ds. Postma te Burgersdorp Z. Afr.		14 05
Coll. van de Jong.-Vereen. te Vroomshoop		30 00
Van de Chr. Jonged.-Vereen. te Steenwijk		2 28
Door Ds. te Bokkel te Ommen		5 00
Door Ds. Brouwer, van de Jongel.- en Jonged.Vereen. te Zevenhuizen		10 00
Van het overleden Zoontje van Ds. Medema te Sexbierum, verz. in zijn ziekte		10 65
Door Ds. Donner van diversen voor het Kerkje		0 55
Van het mannengeselschap te Zuidbroek		436 37
		6 00
	<i>Transportere f</i> 1737	17

	<i>Transport f</i> 1737	17
Van de Gem. Haarlemmermeer O. Z.		21 05
Door Ds. Bramer te Boxum, uit de Catechisatiebus		25 00
Door Ds. Diemer te Scharnegoutum van zijne Catechisanten		4 40
Door Ds. Dijkstra, gev. in het Kerkzakje te Emmen		0 50
Van Vr. te W.		1 00
Door Ds. Felix van H. R. te Groningen		2 00
Door Ds. Beuker van Ds. H. te A.		4 00
» » » van W. H. te Harlingen		10 00
» » » van N. N. in het Kerkzakje te Amsterdam		1 98
» » » van » » » » » »		2 50
» » » van de Gem. Siddeburen		13 00
» » » van de Vrouwen-Vereen. te Harlingen		16 20
» » » coll. voor het Kerkje te Batavia en Weesp gehalveerd		101 95
Van de Chr. Ger. Jong.-Vereen. te den Ham		5 15
Van het Zanggezelschap te den Ham		4 25
Van de Catechisanten van N. Vetten te Bergen op Zoom		4 26
Van de Chr. Jongel.-Vereen. »Onesimus» te Rhoon		3 50
Door Ds. Donner van diversen		102 04
Van N. N. te Willemstad door Ds. Jacobs		2 50
	<i>f</i> 2062	45

**Tot aankoop eener woning te Batavia
voor Zend. Haan.**

Van N. N.	10 00
Uit het busje der Bijbellezing te Doesborgh	4 59
Door Ds. Felix te Groningen van H. R.	3 00
Van het Bestuur der Zondagschool te Werkendam voor Kerk en School	7 00
	<i>f</i> 24 59

STAAT
VAN ONTVANGST EN UITGAAF DER ZENDING. A. 1876.

ONTVANGST.	f	UITGAAF.	f
Prov. Groningen	1002,24	Voor de opleiding te Leiden	2142,18
» Friesland	662,70 ⁵	Gez. aan Zend. Haan	3022,85
» Drente	296,91	Wissels van Zend. Haan	4303,80
» Overijssel	272,37	Onkosten te Amsterdam	3,75
» Gelderland	191,47	Boekhandelaar	172,63
» Utrecht	100,16 ⁵	Restitutie aan Israël	44,06 ⁵
» Z.-Holland	842,99	Gel. aan de Commissie naar Schotland	560,00
» N.-Holland	400,78 ⁵	Penningm., porto's, bediening, weeskind	282,39 ⁵
» Zeeland	297,85 ⁵	Reiskosten van de Zend. Comm.	502,00
» N.-Brabant	212,79 ⁵		<u>f 11033,67</u>
Bijz. Bijdragen	<u>f 4280,28⁵</u>	Ontvangst	<u>f 14422,99</u>
Kerkje Batavia	2453,88 ⁵	Uitgaaf	11033,67
Woning voor den Zending	2062,45		<u>Saldo f 3389,32</u>
Interest	24,59		
Saldo A°. Po.	865,27 ⁵		
	4736,50 ⁵		
	<u>14422,99</u>		

Opgemaakt door den Ondersgetekende,
C. G. DE MOEN, Penn.
Doersokan, Sept. 1877.

Nagezien en alzoo bevestigd,
De Commissie ad hoc,
J. H. DONNER,
J. F. BULENS.

Bijlage VI.

AAN
DE EERWAARDE SYNODE DER CHR. Geref.
KERK, VERGADERD TE UTRECHT 14 AUG.
EN VOLGENDE DAGEN.

Ruime dankstof en groote blijdschap, eerwaarde vaders en broeders in Christus, vervult thans ons harte, nu wij in staat worden gesteld u mede te deelen, wat ons sedert den korten duur van ons bestaan is wedervaren.

Dankzegging aan en blijdschap in den God onzer vaders, de trouwe Verbondsgod van al zijn volk, die onze kerk het voorrecht heeft verleend, ook het lot van Abrahams nakroost zich aan te trekken. Dankzegging aan God, omdat uwe vergadering naast de broeders, die belast zijn met de zorg voor de heidenen, voor het eerst ook een chr. geref. commissie voor de zending onder Israël in haar midden ziet.

Die commissie »hoe zwak van moed en hoe klein ook van krachten» in zichzelf, is nochtans sterk van moed en groot van krachten in haren Heer en Heiland; want zij kan roemen in Hem, die den arbeid der liefde wil zegenen, en oock aan zijn oud verbondsvolk in liefde gedenkt.

Niets dan goeds, geliefden, hebben wij van onzen God te vermelden; van het oogeblik af, dat wij met onzen arbeid zijn begonnen, heeft Hij met weldaden ons overladen.

Onze vergaderingen kenmerkten zich steeds, oock bij verschil van opinie, door waren broederzin en door vurige liefde tot de beminden om der vaders wil.

Konden we uit den aard der zaak niet veel doen, toch mochten we oock in het geringe de goede hand onzes Gods kennelijk opmerken.

Een bidstond, bij gelegenheid onzer tweede bijeenkomst te Amsterdam gehouden, was goed bezocht, en de collecte van ruim f 50,00 gaf moed in den arbeid. Ook te Koudum kwam de gemeente gedurig samen om van Israëls God Israëls heil af te smeeken, terwijl oock elders aan het verzoek om met de gemeente voor Israël te bidden bereidwillig is voldaan, zoodat wij ten volle mogen vertrouwen, dat een opwekking door de Synode om geregelde bidstonden te houden, geene stem des roependen in de woestijn zal wezen.

Meer dan eens is het duidelijk gebleken, dat ons volk een hart heeft voor Israël; o. a. oock op de inw. zend. conferentie te Amsterdam, waar, na een kort referaat, de arbeid onder Israël met warmte is besproken.

Oock wat het stoffelijke betreft heeft God ons boven verwachting gezegend, doordien uit schier alle hoeken van ons vaderland, en zelfs uit Deutschland en Amerika de giften ons toevloeden.

Bijna week aan week kon onze »Bazuin» een blijden toon aanslaan, vermeldende de gaven der liefde bij den secr.-penningm. ingekomen, welke gaven op 1 Aug. beliepen de som van f 1777,02⁵.

Zoo spoedig mogelijk werden die gelden tegen 4°/o op rente gezet

waarvan *f* 305,00 met den interest ad *f* 3,63 is terug betaald, terwijl nog aan rente is ontvangen *f* 8,00, zoodat deze *f* 11,63 de netto ontvangst brengt op *f* 1788,65⁵.

Uitgaven hebben wij tot dusver nog niet veel gehad.

Aan reiskosten naar onderscheidene vergaderingen is betaald	<i>f</i>	73,27
Aan kantoorbehoefte en porto's	»	11,65
Een gedeelte der kosten voor een uitgegeven traktaat »		200,00
	Samen <i>f</i>	284,92

Trekken we nu van de straks genoemde	<i>f</i>	1788,65 ⁵
deze som af		284,92

dan blijkt, dat wij op dit oogenblik kunnen disponeeren over *f* 1503,73⁵ waarvan blijkens aanwezige schuldbekentenissen is belegd *f* 1430 en nog *f* 73,73⁵ in kas aanwezig is.

»Van waar al dit geld in zoo korten tijd?» zult ge ongetwijfeld vragen; en wij antwoorden: van broeders en zusters, wier toegenegenheid des harten is voor Israël; van gemeenten, die door den kerkeraad aangemoedigd, in liefde aan het nog verblinde Israël dachten, en niet het minst van onze jongelings-, jongelieden-, vrouwen-, jongedochters- en zang-vereeningingen, die als om strijd zich hebben beijverd den arbeid onder Israël te schragen. »Wat moeten wij met dat geld beginnen?» zoo werd, toen we nog niet eens de helft van straks genoemde som hadden, reeds door de commissie gevraagd."

Een traktaat uitgeven, dachten we, zou niet ondoelmatig zijn. In het tweede bericht over onzen arbeid werd dan ook in onze bladen een uitnoodiging gericht aan alle vrienden Israëls, inzonderheid aan leeraars en onderwijzers, om met een concept ons te verblijden.

Een tweetal mochten we ontvangen, waarvan wij een hebben geaccepteerd, en dat reeds bij honderdtallen verzonden is of weldra verzonden zal worden, om het door middel van onze gemeenten en vereeningingen met milde hand onder Israël te verspreiden; in de hoop, dat het in de hand Gods een middel moge zijn om Israelitische harten te doen ontvlammen voor hun Messias, ter bereiking van welk doel wij tevens niet ondienstig achten hier en daar correspondenten te benoemen. Voorts zou de commissie, overeenkomstig haren op de agenda uitgedrukten wensch, gaarne van u willen vernemen, hoe voorts de gelden moeten worden besteed, en hoever onze lastbrief zich uitstrekt, terwijl tevens voor een der aftredende leden een nieuwe benoeming zal moeten plaats hebben.

Met blijdschap en dankzegging, geliefde broeders, legt uwe commissie dit verslag in het midden uwer vergadering neer. Moge Israëls God, die tot hertoe zoo met ons is geweest, verder ons bijstaan, en op zijn hulp mogen we hopen. Immers »Hij heeft zijn volk niet verstootten hetwelk Hij te voren gekend heeft"; ook in het land hunner ballingschap heeft Hij gezegd, dat Hij Israël zal gedenken, gedenken aan het verbond met Abraham, Izaäk en Jakob.

Waanneer wij maar voor Israël bidden, zal God Israel zegenen, wanneer wij des Heeren knechten ons maar opmaken en bouwen, dan zal God van den hemel het wel doen gelukken. Dan zal Israël met een

berouwhebbend hart zien, in wien het gestoken heeft, en andermaal en in anderen zin roepen: »Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen!» want

God zal aan zijn Zion hulp bewijzen,

En Juda's steen herbouwen uit het stof.

Moge die tijd weldra aanbreken; moge ook de arbeid onzer kerk in ruime mate daartoe bijdragen, ons nageslacht met blijdschap terugzien op het besluit der Synode van 's Bosch, en het jaar 1875 ook in dit opzicht in gezegende herinnering blijven!

Storte de Heere dan een ruime mate van zijn Geest over uwe vergadering uit, leide Hij u in zijne wegen en in zijne waarheid, om in elk opzicht, maar vooral ook in betrekking tot de zending onder Israël, zoodanige besluiten te nemen, dat Gods naam verheerlijkt en zondaars bekeerd worden.

Namens de commissie ad hoc,

E. KROPVELD,

secr-penningmeester.

Bijlage VII.

Eerwaarde Broeders!

Toen de Synode van 1875 mij de eervolle taak van algemeen thesaurier van de inschrijvingen en bijdragen voor de uitbreiding van de theol. sch. opdroeg, dacht ik niet, dat zij van zoo grooten omvang zou zijn.

Ongetwijfeld heeft mijne onkunde mij bevrijd van een langdurige aarzeling tot de aanname, die ik moeielijk zou hebben ontgaan, indien ik reeds te voren had geweten, welke vele werkzaamheden aan deze nieuwe affaire zijn verbonden.

Mijne taak heeft veel weg van wat men met een pastoralen term huisbezoek noemt, natuurlijk dit huisbezoek in 't groot gedacht en op geheel eigenaardige wijs; 'k had haast gezegd op de meest onbedriegelijke wijs; want de penningmeesters raken de broeders en zusters gewoonlijk op de meest gevoelige plek d. i. de beurs.

Daarom geloof ik stellig dat 't waar is: als een predikant spoedig zijne nieuwe gemeente wenscht te kennen, zal hij niet gelukkiger zijn, dan dat er spoedig een nieuwe kerk en pastorie moet worden gebouwd.

Eén bezoek met een inteekeningslijst, vooral als er een groote som op geteekend moet worden, draagt vaak meer bij tot de regte kennis van hem of haar, die bezocht wordt, dan *vijf* andere bezoeken, waarbij men slechts met een vriendelijke ontvangst kan volstaan.

En ziet daar de oorzaak, broeders, van die dikwijls haastige afwijzing van gemoedsstemming, die men vooral bij penningmeesters meermalen waarneemt.

Het pessimisme door de eene ontmoeting gewekt wordt dikwijls door een andere getemperd, en kan zelfs in een — 'k had haast gezegd gelukkig onbewaakt oogenblik — in ontijdig geboren optimisme overgaan.

Vergeeft het daarom aan alle penningmeesters, als zij eens een woord zeggen, dat u in uwe nuchtere beschouwing wat overdreven voorkomt, en reken toch vooral met de zware beproevingen, die zij moeten doorstaan.

En als gij ze dan eindelijk roept om verslag te doen van hunnen arbeid, en zij kunnen dat doen met dankbaarheid aan God, omdat zij waardig geacht werden hunne krachten te wijden aan een zaak, die zij liefhebben en die Gods zaak mag genoemd worden, en zij mogen daarbij wijzen op den zegen, dien de Heer schonk op hunnen arbeid, dan mag God van allen de dank en aanbidding toegebracht worden.

In die stemming staan we gereed om u de uitkomsten mede te deelen van onzen tweejarigen arbeid.

Maar wij brengen ze tot u in den vorm van één dienstjaar, dat we doen aanvangen met 1 Juli 1876, of wilt ge liever met de jongste Synode van 's Hertogenbosch, en laten eindigen met ultimo Juni van dit jaar.

Zóóveel moeite heeft het gekost om eenigen gang in de machine te krijgen, dat we nu eigenlijk eerst kunnen zeggen dat we het eerste jaar kunnen sluiten.

't Is waar, ook vóór 1 Juli 1876 ontvingen we reeds een aanzienlijk bedrag, maar op zeer weinige uitzonderingen na ontvingen we tot 1 Juli van dit jaar slechts de *eerste* jaarlijksche bijdragen.

Het scheen ons daarom uit een administratief oogpunt het doelmatigst om het eerste boekjaar eerst met 1 Juli van dit jaar te sluiten.

En ziet hier dan een algemeen overzicht van onze

ONTVANGSTEN & UITGAVEN.

	1876.				
Giften in eens . . . <i>f</i>	4507	88			
Jaarl. bijdragen . . . »	3531	96			
Rentelooze leening . . . »	22500				
Van ds. <i>P. A. Lanting</i> , te Winsum als vroeger prov. collectant voor de prov. Groningen (zie ver- slag der Synode van Gron.) door zew. verzamelde gif- ten in eens				14 Juli. Aan ds. DE MOEN tot dekking van het tekort in de theologische schoolkas <i>f</i>	3000 00
van J. H. te F . . . <i>f</i>		450		1 Nov. Belegd op obligatie ad $4\frac{3}{4}\%$ <i>f</i>	5000 00
» N. N. te K. »		50		1877.	
» R. v. d. B. te U . . . »		50		1 Febr. Belegd op obligatie ad $4\frac{3}{4}\%$ <i>f</i>	1400 00
Zamen		550		1 Mei. Belegd op 1e hypotheek ad $4\frac{1}{2}\%$ <i>f</i>	15000 00
Hiervan af:				1 Mei. Belegd op 1e hypotheek ad $4\frac{3}{4}\%$ <i>f</i>	6700 00
Reisk. als prov. collectant . . . <i>f</i>	54				
Idem voor zew. sub. collect. . . <i>f</i>	12	95			
Vergaderings- kosten <i>f</i>	42	35			
		109	30		
	Blijft <i>f</i>	440	70		
Hierbij 4 jaar in- trest van deze <i>f</i> 440.70 ad. $4\frac{0}{10}\%$ »		70	51		
			511 21	1 Mei. Aan ds. DE MOEN, tot terugbetaling van in 1870/71 van de zendings- kas geleende gelden . . . <i>f</i>	3500 00
Het vroeger door professor BRUMMELKAMP verzamelde als algemeen coll. te Gron. benoemd, met de intressen daarvan tot 1 Juni '76 <i>f</i>		3680	80	Voor reiskosten der clas- sicale collectanten, porten, overmakingskosten der gel- den, zegels en drukloon der bewijzen van aandeel in de rentelooze leening, enz. enz. <i>f</i>	524 78 ⁵
Van een vriend uit Schotl. »		60	05	Saldo in kas <i>f</i>	508 28 ⁵
Intressen van verschillende deelen van bovenstaande kapitalen, zamen . . . <i>f</i>		841	17		
Totaal generaal <i>f</i>		35633	07	Totaal generaal <i>f</i>	35633 07
Benevens :					
1 Russisch spoorwegaandeel. 1 aandeel ad. <i>f</i> 100, Amsterdamsche premieleening.					

Ziet daar, eerw. broeders, aanzienlijke sommen als welsprekende bewijzen van liefde en belangstelling voor Gods zaak.

Wij weten van nabij, onder die sommen zij u zuurverdiende penningen, opgebracht door leden onzer kerk, die niet van hun intrest, niet van de opbrengst hunner landerijen of fabrieken, maar van hun handenarbeid, van hun daghuur moeten leven; daar zijn giften bij die als dankoffers Gode gewijd zijn, omdat de Heere gezondheid gaf om door werken in het noodige onderhoud te kunnen voorzien; daar zijn penningen bij van arme weduwen, en wij verblijden er ons in, omdat God op zulke giften zijn zegen beloofd heeft. Zoo iets is bemoedigend en waarlijk een vergoeding voor onzen arbeid en moeite.

Maar juist die goede verschijnselen brengen ons soms aan het rekenen, en wekken de vraag: Indien die goede voorbeelden, waarop wij met dankzegging mogen wijzen, eens algemeen gevolgd werden, wát zou het dan zijn?

Want wij zijn u de opmerking verschuldigd, dat er minstens vier klassen met 35 gemeenten zijn, van welke we totaal *niets* ontvingen.

Vier klassen met vijf en dertig gemeenten; o, wat zouden we gaarne verschoond blijven van namen te noemen, maar 't zal ons niet baten; gij *wilt* ze weten en gij *moet* ze weten en om tal van vragen te voorkomen, welke classes dit zijn, zullen wij ze u noemen.

't Zijn Dockum	met 11 gemeenten,
Koevorden	» 7 »
Arnhem	» 8 »
Rotterdam	» 9 »

als men de stad Rotterdam op slechts één gem. rekent. Van Arnhem echter ontvingen wij een lijst met inteekeningen, en van Dockum ontvingen wij bij den aanvang dezer vergadering bericht, dat ons binnen kort een gift van f 100 zou geworden. Ook had Vlaardingen met 11 gem. bijna op deze lijst behoord, maar een lid der gem. dat f 10 als jaarl. bijdrage ons toezond, voorkwam dit. Ook Genderen met 8 gem. had op die lijst moeten staan, maar twee leden zonden ons ieder f 50 als gift voor eens, waardoor ook deze classis in een andere rubriek kon overgaan.

Wij zullen uwe aandacht niet vermoeien, door u de namen van 146 gemeenten te noemen, uit welke ons geen enkele penning voor onze alma mater gewerd, maar wij hebben ons de moeite getroost tot het maken van een tabel, die we aan dit ons verslag zullen toevoegen, en waarvoor we een bescheiden plaatsje verzoeken in 't verslag van deze Synode.

Uit die tabel kan u blijken wat ieder gemeente als gift, als jaarl. bijdrage, of renteloos voorschot bijdroeg, en meteen zult ge daarop met bedaardheid kunnen nagaan, wát we wel niet te verwachten hebben, indien alleen de beste voorbeelden worden gevolgd.

Een enkele opmerking zij mij hierbij vergund: 't zou kunnen zijn, dat het bedrag van een of ander gemeente — in elk geval van een zeer enkele — *iets* te hoog of te laag is aangegeven. Dat kan daardoor ontstaan zijn, dat ik de bijdragen van eenige plaats, waar geen gemeente is, en waarbij mij niet was opgegeven onder welke gemeente zoodanige plaats ressorteert, bij eene andere gemeente gevoegd heb, dan waarbij zij behoorde. Met de kaart van Nederland voor mij en voorgelicht

door goede geografische woordenboeken, sta ik er toch niet op, dat ik het altijd juist heb getroffen. Gelukkig, de verschillen zullen niet zoo groot zijn, dat de reputatie van eenige gemeente er onder behoeft te lijden.

Indien onze class. collectanten zoo goed willen zijn, bij hunne opgaven van plaatsen waar geen gemeente is, even te melden onder welke gemeente zij behooren, gelijk onderscheidenen ook reeds deden, dan kan ook dit gebrek voor het vervolg gemakkelijk worden voorkomen.

Die broeders zullen het mij ongetwijfeld ten goede houden, indien ik tegenover hen wat vrij ben in 't verzoeken. Ik kan niet anders dan een beroep doen op hunne welwillendheid. Van hun ijver hangt het welslagen van dit deel van den arbeid tot bevordering van de stoffelijke belangen van onze theol. school voornamelijk af. Mij is het bepaald onmogelijk om bij te werken wat door hen wordt verzuimd. Daarbij verwacht menige kerkeraad van hen het initiatief, en doet dit te liever, als hij meent, dat met het oog op plaatselijke toestanden de krachten om naar buiten te werken, niet te zeer moeten worden beproefd. In elk geval, een class. collectant, die van buiten de gemeente inkomt, gevoelt zich van plaatselijke toestanden vrijer dan iemand, die er zich in bevindt, wij zijn allen menschen.

Toch mogen we van de welwillendheid van de broeders class. collectanten ook niet te veel vergen, en aan de andere zijde zou ik toch o zoo graag zien, dat menig deel van den wijngaard, dat tot hiertoe weinig of niets opbracht, nog eens degelijk werd bearbeid.

Door wien?

Door iemand met een warm hart voor de zaak des Heeren;

door iemand, die 't niet doet voor traktement, want dat kost weer te veel, maar die met vergoeding van reis- en verblijfkosten gaarne tevreden is;

door iemand, die met veel geduld de bedenkingen kan aanhooren, die tegen het doel van zijn komst kunnen ingebracht worden;

door iemand, die de tegensprekers den mond weet te stoppen;

door iemand, die een halven gierigaard niet tot een heelen maakt;

in één woord, door iemand, die volkomen voor zijn taak berekend is.

Kan er zoo iemand gevonden worden? 't Is niet noodig. Ik meen dien reeds gevonden te hebben; en als de broeders de gedachte op zich zelve de overweging waardig keuren, dan ben ik bereid den naam te noemen van iemand, die door allen, die hem kennen, erkend zal worden tegen zijne moeilijke taak te zijn opgegroeid.

Men versta mij echter wel. Ik bedoel niet door dezen maatregel de class. collectanten overbodig te maken, maar aan te vullen, in dezer voege: waar de class. collectanten met de hand op het hart kunnen zeggen, wij hebben gedaan wat wij kunnen, doch zonder gunstig gevolg, daar begeeft onze man van het vak zich heen om te beproeven, of hij er nog iets doen kan.

Mij dunkt, 't is een maatregel, waarmede men een proef nemen kan, mocht het mislukken, men kan er ieder oogenblik mede ophouden.

En nu, broeders, meen ik te mogen eindigen. Ik mag het echter niet geheel, dan nadat ik voeraf mijn dank heb betuigd aan allen, die mij hunne diensten bewezen bij de vervulling mijner omvangrijke taak.

Inzonderheid mijn dank aan de synodale commissie voor hare broederlijke welwillendheid, waarmede zij mij met haren wijzen raad bijstond als ik dien noodig had; terwijl ik zeer gevoelig ben voor het onbeperkt vertrouwen, dat de Synode in dezen mij schonk.

Altijd zal 't mij een aangename herinnering zijn in dezen weg te hebben medegewerkt tot bevordering van de uitbreiding van onze theologische school, en wat immer gebeure, kweeken we allen zooveel in ons vermogen is de liefde tot onze alma mater, en bevorderen wij door haar de dierbaarste belangen onzer kerk!

J. NEDERHOED,
algem. thes.

Bijlage VIII.

CLASSES.	GEMEENTEN.	GIFTEN IN EENS.	JAARL. BIJDR.	RENTEL. AAND.			
GRONINGEN.	Groningen.	17	50	68	400		
	Bedum.			80			
	Thezinge.			20			
	Ten Boer.			20			
	Zuidbroek.			5			
	Sappemeer.			40			
	Kielwindeweer.	100		41			
	Haren.	33		27	50		
	Aduard.			6	50		
	Ezinge.			53	50		
	Sauwert.			10			
		<i>f</i>	150	50	371	50	400
ENUMATIL.	Enumatil.						
	Stroobos.			30	50	100	
	Grootegast.			40			
	Oldekerk.			22	50		
	Marum.						
	Zevenhuizen.						
	Oldehove.	117	50	5		100	
	Niezijl.			45		100	
	Leek.			25		100	
	Hoogkerk.	30		10			
	Wilp.						
Zuidhorn.							
		<i>f</i>	147	50	178	400	

Bijlage VIII.

CLASSES.	GEMEENTEN.	GIFTEN IN EENS.	JAARL. BIJDR.	RENTEL. AAND.
GRONINGEN.	Groningen.	17 50	68	400
	Bedum.		80	
	Thezinge.		20	
	Ten Boer.		20	
	Zuidbroek.		5	
	Sappemeer.	100	40	
	Kielwindeweer.		41	
	Haren.		27 50	
	Aduard.	33	6 50	
	Ezinge.		53 50	
	Sauwert.		10	
			<i>f</i> 150 50	371 50

ENUMATIL.	Enumatil.		30 50	100
	Stroobos.		40	
	Grootegast.		22 50	
	Oldekerk.			
	Marum.			
	Zevenhuizen.			
	Oldehove.	117 50	5	100
	Niezijl.		45	100
	Leek.		25	100
	Hoogkerk.	30	10	
	Wilp.			
	Zuidhorn.			
		<i>f</i> 147 50	178	400

CLASSES.	GEMEENTEN.	GIFTEN IN EENS.	JAARL. BIJDR.	RENTEL. AAND.
WARFFUM.	Uithuizermeeden O. G.	110	26	
	Uithuizermeeden W. G.	2 50	51	200
	Uithuizen.		26	100
	Middelstum.	10	80	
	Warffum.		20	16
	Baflo.			
	Winsum.		25	
	Pieterburen.		20	
	Leens.		25	
	Ulrum.		25	
	Houwerzijl & Zoltkamp.		30	
	<i>f</i>	122 50	328 16	300
APPINGEDAM.	Appingedam.	7 50		1500
	Delfzijl.			100
	Garrelsweer.	17 50		1200
	Ten Post.			300
	Schildwolde.	57 50		
	Siddeburen.	10		
	Stedum.			100
	't Zandt.	23 50		700
	Spijk.	10		1800
	Wollendorp.			
	Bierum.	50		400
	<i>f</i>	176		6100
STADSKANAAL	Nieuwe Pekela.	53 50	36	
	Onstwedde.	55	2 50	300
	Sellingen.	13 50		
	Onstwedder Mussel.			
	Stads Musselkanaal.			
	Stadskanaal.	5	5	
	Wildervank.	27 50	20 50	100
	<i>f</i>	154 50	64	400
WINSCHOTEN.	Winschoten.	25		300
	Oude Pekela.	50		
	Veendam.			
	Meeden.			
	Scheemda.		11	200
	Midwolde.		20	
	Nieuw Beerta.			100
	<i>f</i>	75	31	600

CLASSES.	GEMEENTEN.	GIFTEN IN EENS.	JAARL. BIJDR.	RENTEL. AAND.
LEEWARDEN.	Leeuwarden.			300
	Hallum.	5	22	
	Marrum.	4	11	100
	Oenkerk.			
	Boxum.			
	Suawoude.			
	Britsum & Stiens.	8	25	
	Hijum, Finkum & Oude Leije.		3 25	
	Wirdum.			100
		<i>f</i>	17 61 25	500
DOCKUM.	Ferwerd.			
	Wanswerd.			
	Blija.			
	Dockum.			
	Driesum.			
	Murmerwoude.			
	Burum.			
	Lioessens.			
	Hollum (Ameland).			
	Kollum.			
	Holwerd.			
DROGEHAM.	Bergum.	1	21	
	Drachten.		27 50	
	Drogeham.	2	3 50	
	Oudega.		35 50	
	Surhuisterveen.		6	
	Westergeest.		2	
	Ureterp.	3 50	10	
	Veenwoudsterwal.		7 50	
	Rottevalle.	9	7 50	
		<i>f</i>	15 50 120 50	
HEERENVEEN.	Heerenveen.		30	
	Joure.		20	
	Mildam.	1	25	100
	Lippenhuizen.	5 50		
	Duurswoude.			
	Oldeboorn.			
	Terwispel.	6	11	
	Donkerbroek.			
	Haulerwijk.			
	Idskenhuizen.		15	
Wolvega.				
		<i>f</i>	12 50 101	100

CLASSES.	GEMEENTEN.	GIFTEN IN EENS.	JAARL. BIJDR.	RENTEL. AAND.
SNEEK.	Sneek.		67	
	Scharnegoutum.		5	
	Bolsward.		69	
	Workum.	2 50	58 25	
	Koudum.			
	Hindeloopen. Lemmer.			
	<i>f</i>	2 50	199 25	
FRANEKER.	Franeker.		119 50	
	Harlingen.	10	27 50	
	Sexbierum.			
	Minnertsga.			
	Arum.			100
	Beetgum. St. Anna Parochie.	36	7 50	
	<i>f</i>	46	154 50	100
RUIERWOLD.	Meppel.			400
	Nijeveen.			200
	Ruierwold & Koekange.	50		700
	Dedemsvaart.	100		1000
	Hoogeveen.	422 50		
	Zuidwolde.			
	Hollandscheveld.			
	<i>f</i>	572 50		2300
ASSEN.	Assen.			
	Smilde.			
	Norg.			
	Appelscha.		In ééne som	
	Roden en Een.			
	Borger.			
	Gasselter Nijeveen. Vries.			
	<i>f</i>	35 50	174 50	
KOEVORDEN.	Koevorden.			
	Emmen.			
	Aalden.			
	Gees.			
	Schoonebeek.			
	Nieuw-Amsterdam. Schoonoord.			

CLASSES.	GEMEENTEN.	GIFTEN IN EENS.	JAARL. BIJDR.	RENTEL. AAND.
BEILEN.	Beilen.		6	
	Westerbork.			
	Diever.	1	32 50	
	Dwingeloo.		52 50	
	Hijken.			
	<i>f</i>	1	91	
ZWOLLE.	Zwolle.	3 50	94	
	Kampen.	30	23 50	1900
	Kamperveen.			200
	Genemuiden.	7 50	19 50	
	Ambt-Vollenhove.			
	Hasselt.	15 75		400
	Steenwijk.			
	Staphorst.			
	Rouveen.			
	Langeslag.		2 50	
	Zwartsluis.		10	
Zalk.		24 50		
	<i>f</i>	56 75	174	2500
HOLTEN.	Deventer.		7	
	Holten.			
	Enter.	4	3	200
	Vriezenveen.		11	
	Almelo.		5	
	Enschede.		3	
	Rijssen.	12	21 50	100
	Borne.		2	
	<i>f</i>	16	52 50	300
OMMEN.	Ommen.	8 50	9	500
	Heemse.	11 85	18 50	
	Den Ham.	25	15	
	Dalfsen.	1 50	8 25	
	Nieuw Leusen.	8 50	2	
	Lutten a/d Dedemsvaart.	3 50	31 75	
	Vroomshoop.		12 75	
	Lemelerveld.			
	<i>f</i>	58 85	97 25	500

CLASSES.	GEMEENTEN.	GIFTEN IN EENS.	JAARL. BIJDR.	RENTEL. AAND.
ARNHEM.	Arnhem.			
	Velp.			
	Tiel.			
	Veenendaal.			
	Beekbergen.			
	Renswoude.			
	Lunteren. Culemborg.			
VARSEVELD.	Varsseveld.	18 50	25	
	Aalten.	28 72	20 60	
	Winterswijk.	68 25		
	Geesteren en Gelselaar.	87 20	5	300
	Zutphen (Komsteeg).	78		
	> (Kolenstraat).			
	Doesborgh.	50		
	Barchem.			
	<i>f</i>	330 67	50 60	300
HATTEM.	Hattem.		5	100
	Wezep.		2	
	Heerde.	2	2	
	Twello.			
	Apeldoorn en 't Loo.	18	12 50	100
	Elburg.			
	Wapenveld.		2 50	
	<i>f</i>	20	24	200
UTRECHT.	Utrecht.		30	
	Oud-Loosdrecht.			
	Hilversum.			
	Kockengen.			
	Breukelen.			
	Baambrugge.			
	Westbroek.			
	Woerden.			
Lopik.				
	<i>f</i>		30	

CLASSES.	GEMEENTEN.	GIFTEN IN EENS.	JAARL. BIJDR.	RENTEL. AAND.
AMERSFOORT.	Amersfoort.	14 70		
	Bunschoten.	130 71 ⁵	(1)	1500
	Nijkerk.	3		
	Zeist.	5		
	Scherpenzeel.	4 06		
	Putten.	9 24 ⁵		
	Harderwijk.	6 76	6 40	
	Baarn.			
	<i>f</i>	173 48	6 40	1500
AMSTERDAM.	Amsterdam	504 86	4 50	1400
	» (Weteringstraat).			
	Uithoorn.			
	Haarlemmermeer(Oostz.)	65	57	100
	Weesp.			100
	Edam.			
	's Graveland.			
	Amstelveen.	25		100
	Naarden.			
	Huizen.			
Zaandam.		5	300	
Landsmeer (Oostz.)	12 50	34 50	200	
	<i>f</i>	607 36	101	2200
ALKMAAR. — HAARLEM.	Alkmaar.			
	Broek op Langendijk. den Helder.			
	Krabbendam en Schager- brug.	1	8	300
	Texel (Oosterend)			
	Anna Paulowna-Polder.			
	Dirkshorn.	25	13 50	
	Haarlem (Ged.O. Gracht)			
	» (Klein Heiligl.)			
	Nieuw-Vennip.	13 50		
	Kruisdorp.	7		
Beverwijk.				
Wormerveer.				
	<i>f</i>	46 50	21 50	300

(1) Onder deze giften in eens is er eene van f 31.35 van eenige vrienden en leden uit Bunschoten en Baarn, zonder specificatie opgegeven.

CLASSES.	GEMEENTEN.	GIFTEN IN EENS.	JAARL. BIJDR.	RENTEL. AAND.
ENKUIZEN.	Enkhuizen.	5	32	200
	Andijk.			
	Medemblik en Opperdoes.		51	
	Urk.		30	
	<i>f</i>	5	113	200

LEIDEN.	Leiden (Hooigracht).	216,50	58	200
	» (Heerengracht).			
	Rhijnsburg.	17 87 ⁵		
	Bodegraven.	57	7	100
	Boskoop.	9 25		200
	Katwijk aan Zee.			200
	Noordwijk (Binnen).			
	Noordwijk (Buiten.)	7 25		
	Sassenheim.		8	
	Alphen a/d Rijn.	12	25	200
	Waddinxveen.	7		
	Hazerswoude.	77	7	100
	Hillegom.			
	Oude Wetering. ?	5	(¹)	
<i>f</i>	408 87 ⁵	105	1000	

DELFT.	Delft.		25	
	's Hage (Nobelstraat)			
	» (Wagenstraat).		5	
	Schiedam.	25	149 50	50
	De Lier.		7 50	
	Maasland.			
	Naaldwijk.		4	
	Zegwaard.			
	's Gravesande.	3 75	31 55	
	Maassluis. Monster.			
<i>f</i>	28 75	222 55	50	

(¹) Van deze f 5 is de woonplaats van den gever niet opgegeven.

CLASSES.	GEMEENTEN.	GIFTEN IN EENS.	JAARL. BIJDR.	RENTEL. AAND.
ROTTERDAM.	Rotterdam (Hoveniersl.)			
	» (Raampoortsl.)			
	» (Goudsche weg).			
	Schoonhoven.			
	Gouda.			
	Pernis.			
	Hoogvliet.			
	Katendrecht.			
	Bergambacht.			
	Bleiswijk.			
Rhoon.				

DORDRECHT.	Dordrecht (Kromhout).		40	350
	» (Kuipershaven).			
	Giesendam.	6		100
	Sliedrecht.			
	Alblasserdam,			
	Oost-Barendrecht.			
	West-Barendrecht.			
	Heerjansdam.	21	39 ⁵	
	Puttershoek.			
	's Gravendeel.	6		
<i>f</i>		33	39 ⁵	40
				450

VLAARDINGEN	Vlaardingen.		10	
	Spijkenisse.			
	Zuid-Beierland.			
	Oud-Beierland.			
	Rozenburg.			
	Middelharnis.			
	Stellendam.			
	Westmaas.			
	Brielle.			
	Hellevoetsluis.			
Zwartewaal.				
<i>f</i>			10	

KLASSES.	GEMEENTEN.	GIFTEN IN EENS.	JAARL. BIJDR.	RENTEL. AAND.
GORINCHEM.	Gorinchem.	1	23	
	Leerdam.	218		
	Noordeloos.	20 75		
	Langerak.	47 50		
	Herwijnen.			
	Gameren.	31		
	Hardinxveld.			
	Vuren.			
	Zuilichem.	8 50		100
	Poederoijen.			
	Well.			100
	<i>f</i>	326 75	23	200
WALCHEREN.	Middelburg (Lage Delft).		50	
	» (Pieterstraat).		25	(1)
	Serooskerke.		25	(1)
	Vlissingen.			
	Meliskerke.			
	Veere.			
Domburg.				
	<i>f</i>		100	
GOES.	Goes.		50	
	Nieuwedorp.		50	
	Wolfaartsdijk.		16	
	Baarland.		15	
	Heinkenszand.		12	
	Ter Neuzen.		102	
	Axel.		60	
	Zaamslag.		20	
	<i>f</i>		325	
ZIERIKZEE.	Zierikzee.			500
	Haamstede.			
	Oosterland op Duiveland.			
	Bruinisse.			
	Colijnsplaat.			
	Kamperland.	35	10	
	Wissekerke.			
	Geertsdijk.			
	Scharendijke.			
	Brouwershaven.			
	<i>f</i>	35	10	500

(1) Deze som is voor 2 jaar.

KLASSES.	GEMBENTEN.	GIFTEN IN EENS.	JAARL. BIJDR.	RENTEL. AAND.
BERGEN OP (ZOOM.	Bergen op Zoom.		5	100
	Biezelinghe.	35 50	10 50	
	Krabbendijke en Rilland.		7 50	100
	Kruiningen.	2 50	15	
	Oud-Vossemeer.		8	
	Tholen.		2	
	Yerseke.		26	
	St. Maartensdijk.			
	<i>f</i>	38	74	200
GENDEREN.	's Hertogenbosch.			
	Heusden.			
	Genderen.	100		
	Meeuwen.			
	Dussen.			
	Vrijh. Cappelle, Sprang.			
	's Gravemoer.			
	Tilburg.			
	<i>f</i>	100		
ALMKERK.	Nieuwendijk.	2	27 50	600
	Almkerk.	47 50	50	
	Waardhuizen.	16		
	Andel c. a.	52		
	Veen.	7		
	Werkendam.	20		
	Sleeuwijk.	229		
		<i>f</i>	373 50	77 50
KLUNDERT.	Zevenbergen.			100
	Klundert.	180		200
	Dinteloord.	140 50		
	<i>f</i>	320 50		300

RECAPITULATIE.

PROVINCIEËN.	CLASSES.	GIFTEN		JAARL.		RENTEL.	TOTAAL VAN IEDEBE PROVINCIE.			
		IN	EENS.	BIJDRA-	GEN.		AANDEE-	LEN.	Giften in	Jaarl.
							eens.	Bijdrag.	Aandeelen.	
GRONINGEN.	Groningen.	150	50	371	50	400				
	Enumatil.	147	50	178		400				
	Warffum	122	50	328	16	300				
	Appingedam.	176				6100				
	Stads-Kanaal	154	50	64		400				
	Winschoten	75		31		600	826	972	66	8200
FRIESLAND.	Leeuwarden.	17		61	25	500				
	Dokkum.									
	Drogeham.	15	50	120	50					
	Heerenveen.	12	50	101		100				
	Sneek.	2	50	199	25					
	Franecker.	46		154	50	100	93	50	636	50
RENTHE.	Ruinerwold.	572	50			2300				
	Assen.	35	50	174	50					
	Koevorden.									
	Beilen.	1		91			609	265	50	2300
OVERIJSSSEL.	Zwolle.	56	75	174		2500				
	Holten.	16		52	50	300				
	Ommen.	58	85	97	25	500	131	60	323	75
GELDERLAND.	Arnhem.									
	Varsseveld.	330	67	50	60	300				
	Hatterm.	20		24		200	350	67	74	60
UTRECHT.	Utrecht.			30						
	Amersfoort.	173	48	6	40	1500	173	48	36	40
N.-HOLLAND.	Amsterdam.	607	36	101		2200				
	Alkm.-Haarlem.	46	50	21	50	300				
	Enkhuizen.	5		113		200	658	86	235	50
Z.-HOLLAND.	Leiden.	408	87 ⁹	105		1000				
	Delft.	28	75	222	55	50				
	Rotterdam.									
	Dordrecht.	33	39 ⁵	40		450				
	Vlaardingen.			10						
	Gotinchem.	326	75	23		200	797	77	400	55
ZEEBLAND.	Walcheren.			100						
	Gees.			325						
	Zierikzee.	35		10		500				
	Bergen op Zoom.	38		74		200	73	509		700
N.-BRABANT.	Gendereu.	100								
	Almkerk.	373	50	77	50	600				
	Klundert.	320	50			300	794	77	50	900
	<i>f</i>	4507	88	3531	96	22500	4507	88	3531	96

UTRECHT den 23 Augustus 1877.

J. Nederhoed, *algem. thes.*

Bovenstaande rekening en verantwoording nagezien en in orde bevonden
sluitende met een batig saldo van *f* 508.28⁵. (Zie vorige bijlage.)

Gezien en in orde bevonden.

De commissie ad hoc

Namens de Synode,

J. Montagne.

H. Beuker, *praes.*

A. H. Gezelle Meerburg.

J. Hessels, *scriba.*

J. L. van Apeldoorn.

Bijlage IX.

GEWIJZIGD REGLEMENT VAN DE ALGEMEENE
KAS TOT ONDERSTEUNING VAN PREDIKANTS-WEDUWEN
EN WEEZEN EN EMERITI-PREDIKANTEN DER
CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK
IN NEDERLAND.

ART. 1.

Sedert primo Juli 1873 bestaat er eene kas tot ondersteuning van predikants-weduw en weezen en emeriti-predikanten der christelijke gereformeerde kerk in Nederland.

ART. 2.

Het bestuur der kas is opgedragen aan tien leden, die allen hun secundus moeten hebben. Voor de helft zal dit bestuur uit leeraars en voor de helft uit ouderlingen bestaan.

ART. 3.

Elke provinciale vergadering benoemt haar gecomiteerde met volstreckte meerderheid van stemmen. Bij huishoudelijk reglement worden de werkzaamheden van het bestuur geregeld onder approbatie der Synode.

ART. 4.

Het bestuur benoemt uit zijn midden een voorzitter, secretaris en thesaurier. De algemeene Synode wijst aan welke provincie een leeraar en welke een ouderling benoemt. Om de twee jaar treedt de helft der bestuursleden af, doch is dadelijk herkiesbaar.

ART. 5.

Elke classis benoemt uit haar midden een correspondent, die met het bestuur in voortdurende correspondentie staat, de gelden aan hetzelfde overmaakt en in alle voorkomende gevallen, in overleg met den consulent der betrokken gemeente, de plaatselijke aangelegenheden betreffende, aan het bestuur de noodige inlichtingen geeft. De correspondenten zullen zorgen dat de collecten uit de respectieve gemeenten der classis op den door het reglement bepaalden tijd in handen van den penningmeester der kas zijn. En zoo van eenige gemeente de collecte nog niet ingekomen is zullen zij hiervan de reden opgeven.

ART. 6.

¶ Ingeval er verschil ontstaat tusschen het bestuur en eene gemeente of classis zal de provinciale synode dat verschil trachten te vereffenen, en indien een der partijen in de uitspraak der provincie niet kan berusten, zal de algemeene Synode uitspraak doen. Intusschen zal het bestuur verplicht zijn te zorgen, dat de hulpontvangenden door oneenigheid der kerkbesturen niet lijden.

ART. 7.

Jaarlijks geeft het bestuur verslag van zijne werkzaamheden en den staat der kas aan de provinciale synoden, en aan de algemeene Synode, zoo dikwijls zij bijeenkomt. Het zal tevens jaarlijks een nauwkeurig

verslag van de ontvangsten en uitgaven der kas laten drukken en eenige exemplaren aan de onderscheidene gemeenten ter verspreiding doen toekomen.

ART. 8.

Elke gemeente is verplicht minstens tweemaal in het jaar voor de kas te collecteeren. Telken jare, vóór primo Mei en November, moeten de gelden aan den thesaurier zijn overgemaakt. Particuliere giften, erfelingen enz. worden in dank aangenomen.

ART. 9.

De kerk is verplicht hare emeriti-predikanten, predikantsweduwen en weezen te verzorgen naar behoefte. Het bestuur zal het verzorgingsbedrag bepalen in overleg met de respectieve classis, na op de meest discrete wijze kennis genomen te hebben van de financiële krachten van hen, die ondersteuning behoeven.

ART. 10.

De weezen genieten onderstand tot op den leeftijd, dat zij, naar het oordeel van het bestuur, in hun eigen onderhoud kunnen voorzien. In gewone omstandigheden wordt de meerderjarigheid als maatstaf aangenomen.

ART. 11.

Wanneer predikantsweduwen weder in het huwelijk treden houdt de bijdrage op. Of alsdan de kinderen nog onderstand zullen genieten wordt door het bestuur beoordeeld.

ART. 12.

Evenzeer zal de bijdrage voor emeriti-predikanten ingehouden worden, ingeval zij weder in werkelijken dienst treden, de gemeenschap der kerk verlaten, of door het kerkbestuur om wettige redenen van het lidmaatschap vervallen verklaard worden. Als eenig verzorgde de kerk verlaat houdt zijne relatie tot de kerk op en heeft hij bij eventuelen terugkeer geen aanspraak op de kas.

ART. 13.

In betrekking tot de bepaling, in het voorgaande artikel vermeld, zal het bestuur gemachtigd zijn om de kinderen van hen, die van het lidmaatschap vervallen verklaard zijn, te blijven ondersteunen, zoo deze bij de kerk blijven en zich christelijk gedragen.

ART. 14.

Ingeval van overlijden van een emeritus-predikant of predikantsweduwe in het begin van een kwartaal, zal het volle kwartaal aan de erfgenamen uitbetaald worden.

ART. 15.

Dit reglement zal door de algemeene Synode gewijzigd, vermeerderd en verminderd kunnen worden, zoo menigmaal zij dit noodig oordeelt.

Aldus gewijzigd op de Syn. van 's Hertogenbosch en van Utrecht, 1877.

De synodale commissie,
M. NOORDTZIJ, *president.*
J. HESSELS, *secretaris.*
J. H. DONNER.

Bijlage X.

Reglement
 VOOR DE
THEOLOGISCHE SCHOOL
 DER
CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK.

Art. 1.

De theologische school der christelijke gereformeerde kerk is bestemd voor de opleiding van toekomstige dienaren des Woords.

Deze school is gevestigd te Kampen. Verplaatsing kan geschieden bij besluit der Synode van de christelijke gereformeerde kerk.

Art. 2.

Studenten der school zijn allen, die als zoodanig door den rector zijn ingeschreven. Zoo iemand de school verlaat, of ingeval hij door de leeraren verwijderd wordt, wordt hij niet langer als student beschouwd.

Art. 3.

Ieder, die bij de school als student wordt aangenomen, moet vooraf goede getuigschriften overleggen, en met gunstig gevolg het admissie-examen doorstaan.

Art. 4.

Het admissie-examen gaat over de vakken van het lager onderwijs.

Art. 5.

Aan een ieder, die als student tot de school komt, worden bij zijne aanneming de bepalingen medegedeeld, volgens welke hij zich heeft te gedragen. Op dit gedrag wordt voortdurend door de leeraren acht gegeven.

Art. 6.

De schoolcursus loopt jaarlijks van September tot Juli. De wintervacantie begint vijf dagen voor kersttijd en duurt drie weken; de paaschvacantie donderdag voor paschen en eindigt den tweeden woensdag daarna; de zomervacantie na de gewone vergadering van curatoren en eindigt den tweeden donderdag in September.

Art. 7.

De studenten hebben den toegang tot de lessen der leeraren, onder wier toezicht zij hunne studiën regelen.

Art. 8.

Het onderwijs in de litterarische vakken wordt gegeven in: de Nederlandsche taal, den Stijl, de Letterkunde, de Recitatie, de Aardrijkskunde, de Algemeene en de Vaderlandsche Geschiedenis, het Latijn,

Grieksch en Hebreeuwsch, de Mythologie, de Romeinsche en Griekse Antiquiteiten, de Logica, Metaphysica en Geschiedenis der Wijsbegeerte.

Ook wordt gelegenheid gegeven, om in de Hoogduitsche, Fransche en Engelsche talen onderwijs te ontvangen.

Art. 9.

Er zijn met betrekking tot de litterarische vakken vier klassen.

Door de leeraren wordt uitgewezen tot welke klasse ieder student behoort. Jaarlijks, tegen het einde van den schoolcursus, wordt van de leerlingen van elke klasse een examen afgenomen door de leeraren der school in het bijzijn van eene commissie uit de curatoren. Zij, die in eene der drie eerste klassen dit examen met gunstig gevolg doorstaan, worden tot eene hoogere klasse bevorderd.

Uit de vierde klasse gaan de studenten, bij gunstigen afloop van het examen, met een diploma over tot de theologische lessen.

Ook kan een ieder, hoewel hij niet aan de school gestudeerd, of al de klassen van het onderwijs in de letteren doorloopen heeft, bij voldoende examen, dit diploma verkrijgen.

Art. 10

De theologische lessen worden gegeven in :

a. de Bijbelsche geschiedenis en geographie, Joodsche oudheden, Tekst-critiek, Geschiedenis van het O. en N. Testament, Hermeneutiek, Exegese, Kerkgeschiedenis, Inleiding op de dogmatiek, en de Bijbelsche Theologie;

b. de Geschiedenis der Godsdiensten, Natuurlijke Godgeleerdheid, Stellige, wederleggende en beoefenende Godgeleerdheid, Symboliek, Dogmengeschiedenis, Homiletiek, Catechetiek, Liturgiek, Kerkregeering en Pastoraal.

Art. 11.

De theologische studenten zijn in drie klassen verdeeld, elke klasse voor den tijd van een jaar.

Zij, die tot de eerste klasse behooren, volgen de lessen onder letter *a* van het vorige artikel. De vakken onder letter *b* worden in de tweede en derde klasse behandeld.

Art. 12.

Bij het eindigen van het tweede studie-jaar der theologische studenten wordt hun examen afgenomen in de Bijbelsche geschiedenis en geographie, Joodsche oudheden, Tekst-critiek, Geschiedenis van het O en N. Testament, Hermeneutiek en Exegese. Na voldoende examen wordt een attest afgegeven, en gaat de theologische student tot de derde klasse over.

Art. 13.

Al de examina worden openlijk afgenomen.

Art. 14.

Ieder student betaalt voor elken schoolcursus f 60. Bij den aanvang van het litterarisch examen, om tot de theologische lessen bevorderd te worden, en bij elk examen der theologische studenten wordt f 10

gevorderd. Wie niet slaagt in het examen, behoeft bij eene vernieuwde aanbieding geen geld te storten.

Art. 15.

De leeraren der school zijn in den regel dienaren des Woords. Bij vacature, of bij vermeerdering van het personeel der leeraren, geschiedt de benoeming bij voorkeur uit predikanten der christelijke gereformeerde kerk. Altoos moet hij, die benoemd wordt, lid dezer kerk zijn.

De benoeming berust bij de Synode.

Art. 16.

Door de Synode worden, met advies der curatoren, de vakken van onderwijs aan de leeraren respectievelijk toegewezen.

Art. 17.

Met betrekking tot eenige litterarische vakken kan de hulp van anderen gebruikt worden. Deze assistenten ontvangen hunne aanstelling, met advies der leeraren, van de curatoren, die echter vooraf van de Synode gemachtigd moeten zijn, om tot de aanstelling van eenig persoon over te gaan.

Ook de assistenten moeten leden der kerk zijn.

Art. 18.

Een der leeraren fungeert als rector, die gedurende een jaar alles bezorgt wat tot het bestuur der school behoort, en in buitengewone omstandigheden de leeraren samenroept om in onderling overleg te handelen.

Deze betrekking wordt bij opvolging der leeraren waargenomen.

Art. 19.

Een der leeraren, die dienaren des Woords zijn, gaat, inzonderheid in het belang der studenten, des zondags eenmaal als prediker voor.

Art. 20.

Elke week, buiten de vacantien, vergaderen de leeraren op een bepaalden tijd, om met elkander te bespreken wat in het belang der school strekt.

Nog vergaderen zij, zoolang de lessen gegeven worden, met al de studenten op een avond van elke week. Deze samenkomst wordt tot oefening der studenten en gezellig onderhoud aangelegd.

Van tijd tot tijd houden de leeraren eene zitting om met de studenten, hoofd voor hoofd, over alles te spreken wat in het belang der toekomstige dienaren van Gods Woord kan strekken.

Art. 21.

Aan de vervulling der betrekking als leeraar der school is een tractement verbonden van minstens f2000 's jaars. Het juiste bedrag wordt door de Synode bepaald.

Als iemand der leeraren, door omstandigheden van hem onafhanke-

fijk, niet langer tot het geven van onderwijs in staat zich bevindt, wordt hem, na advies der curatoren, door de Synode, naar gelang zijner behoeften, een jaarlijksch inkomen verzekerd.

Op gelijke wijze wordt voorzien in de verzorging van de weduwen en minderjarige weezen der leeraren.

Het tractement van hen, die als assistenten aan de leeraren zijn toegevoegd, wordt, onder goedkeuring der Synode, door de curatoren bepaald. Hetzelfde geldt met betrekking tot het onderhoud na de aftreding en de verzorging van de weduwen en minderjarige weezen der assistenten.

Wie ophoudt lid der christelijke gereformeerde kerk te zijn, verliest alle aanspraak op bezolding.

ART. 22.

De theologische school staat onder het opzicht van curatoren.

ART. 23.

Elke provinciale vergadering der christelijke gereformeerde kerk benoemt een curator uit de opziensers, die zich in haar ressort bevinden.

ART. 54.

De curatoren vergaderen minstens eenmaal des jaars ter plaats waar de school is gevestigd.

In hunne vergadering kiezen zij een hunner tot praeses en een ander tot scriba.

Voor deze betrekkingen moet jaarlijks opnieuw eene stemming worden gehouden.

Niemand mag tweemaal achtereenvolgens tot praeses gekozen worden.

De leeraren der school wonen deze vergaderingen bij en hebben een adviseerende stem.

ART. 25.

De curatoren nemen kennis van alles wat tot de school in betrekking staat.

Het eind-examen der litteratoren en de examina der theologische studenten worden door hen afgenomen.

Zij benoemen een penningmeester, die, onder hunne verantwoording, de gelden beheert.

Zij zenden, na elke vergadering, een gedrukt verslag van hunne werkzaamheden aan iederen kerkeraad.

Zoo dikwijls de Synode wordt gehouden, geven zij aan deze vergadering een verslag van den toestand der school.

ART. 26.

De curatoren genieten vergoeding voor reis- en verblijfkosten.

ART. 27.

De Synode der christelijke gereformeerde kerk bespreekt, zoo dikwijls zij vergadert, den toestand der school. Zij draagt zorg om op

onbekrompene wijze de gelden voor de school te verschaffen, en besluit in het hoogste ressort met betrekking tot alles wat de school betreft.

ART. 28.

Bovenstaande artikelen kunnen door de Synode gewijzigd, vermeerderd of verminderd worden.

ART. 29.

Dit reglement treedt in werking met den schoolcursus 1877/1878.

Aldus gearresteerd te Utrecht,
23 Augustus 1877.

I N H O U D.

3	Voorwoord	
5	Samenstelling der Synode	
26	De secundus van Z. v. HALTBREN voor Utrecht	
7	Moderamen der Synode	
7	Betuyging van instemming met de leer, en tijd der zittingen	
7, 8, 20	Afgevaardigden van de oud geref. kerk in het Graatschap Bentheim en der Belg. evang. zendingskerk	
27—32	Hunne toespraken, beantwoording van eenige vragen aan hen gedaan	
7, 8	Commissie van rapporteurs	
8, 32	En schryven van buitenlandse kerken, en van Matzke	
8, 77	Verslag van de synodale commissie	
9	Concept van een nieuw eedformulier	
9	Het panpresbyterian council te Edinburg	
55	De commissie naar de vereen. kerk van Schotland	
S A C R A M E N T E N.		
10	Doopsbediening door loochenaars der grondwaarde	
10	Het doopen niet <i>in</i> , maar <i>tot</i> den naam enz.	
11	Onkerkelijke viering des avondmaals	
T H E O L. S C H O O L.		
46, 80	Verslag van den toestand der school door het college van curatoren	
46, 80	Nadere explicatie van art. 9 in het reglement voor de theol. school in verband met letter B art. 1 der synodale bepalingen	
11	Tractementsverhooging der doenten en van den heer C. MURDER. Gratificatie aan de 3 thans oudste doenten	
46, 140	Het nieuwe reglement voor de theol. school	
46	Verhooging der jaarljksche toelagen van de wed. T. F. de HAAN	
71, 72	Verslag door den algem. thesaurier NEDERHOED, en behandelning van eenige punten	

Bladz.

KAS VOOR EMERITI-PREDIKANTEN EN WEEZEN.
 EN WEEZEN.
 EN WEEZEN.
 EN WEEZEN.

Bladz. 15, 16, 84
 Verslag van de commissie der kas.
 Emeritaatsverklaring, bijdrage tot de ondersteuningssom door
 de respectieve gemeenten, verhooging van het inkomen
 der kas, middelen daartoe, en verduidelijking van art. 13
 16—25
 Verandering van art. 10 23
 Eene klacht over het gedrag van den wees H. t. B. 33

Z E N D I N G S Z A K .

33 Buitenl. zending. Verslag der zendingscommissie
 Plaats van opleiding der kweekelingen en benoeming van
 een zendingsdirector, alsmede van een secundus en tertius
 34—36
 Ds. King en het kerkje Rehoboth 38
 Stichting van een chr. school voor meer uitgebreid lager
 onderwijs te Batavia 38, 39
 Tractement van den verkozen zendingsdirector, regeling der
 38, 48
 vakken, waarin hij moet onderwijzen, enz.
 Hoeveel docenten zullen op de vergaderingen der zending-
 40
 commissie zijn?

B I N N E N L A N D S C H E Z E N D I N G .

40
 Wat mogen ouderlingen en eenvoudige gemeentelieden doen
 op dit gebied?

Z E N D I N G O N D E R I S R A Ë L .

41, 42
 Verslag der commissie, omschrijving van haar mandaat, bid-
 stonden voor Israël.
 Herbenoeming van ds. Bruker 42

K E R K R E G E R I N G E N E N E R E D I E N S T .

42—45 Het reglement op het beheer der kerkelijke goederen
 Het stelsel van vertegenwoordiging op de Synode 49
 Zal de Synode om de 2 of om de 3 jaar gehouden worden?
 Eene betere vertegenwoordiging op de prov. synode van
 Gelderland 51
 Een nieuw visitatie-reglement, maar geen nieuw trouwformu-
 hier 52, 53
 Inhoud der attestaten en tijd van geldigheid na afgifte 54, 55
 Naderere verklaring van art. 139 der Synode van Groningen 45, 46
 in verband met de synod. bepalingen § A. 2.
 Art. 23 van het verslag der jongste curatorenvergadering 47

15	• • • • •	Ben protest van ds. AMSING
22	• • • • •	Ben schrijven van de classis Heerenveen
24	• • • • •	Ben protest van de wvd. Mekkes
25, 26	• • • • •	Ben protest van drie leden uit Arnhem
36	• • • • •	» » » een lid der gemeente Zaanadam
52	• • • • •	Ben schrijven van de classis Emmatill
56	• • • • •	Ben bezwaarschrift van ds. DIRKSTERNHUIS
56	• • • • •	Ben ongevraagd advies van D. STOLK uit Rotterdam
62	• • • • •	Ben schrijven van ds. G. WISSINK
62, 63	• • • • •	Ameland Ben schrijven van den kerkeraad der gemeente Hollum op
66	• • • • •	Ben verzoekschrift van den heer K. KREULEN
66, 67	• • • • •	» » » J. BOS
67	• • • • •	Ben brochure met begeleidend schrijven van den heer J. DON- kers enz.
68	• • • • •	Ben schrijven van de classis Zwolle, verlangende dispensatie om den heer J. SMIT naar art. 8 te examineeren

I N G E K O M E N S T U K K E N .

45	• • • • •	Toezegging van hulp aan de oud geref. kerk in Pruisen
65, 66	• • • • •	Iets over ons weekblad de Bazuin
64	• • • • •	Handelwijze der provincie Utrecht in zake den heer MEIJSTER
63	• • • • •	Ben vrijmetselaar mag geen lid onzer kerk zijn
59	• • • • •	Ben bundel liederen van gereformeed gehalte
62	• • • • •	Verkiezing van een lid voor de synodale commissie
61	• • • • •	Nieuwe uitgave der synodale bepalingen enz.
60, 61	• • • • •	Advies aan Overijssel en Gelderland
59, 60	• • • • •	pen, als zij predikant in onze kerk willen worden
62	• • • • •	De evangelisten door Witteveen geordend moeten naar Kam- Verhouding van onze kerk tot de evang. zendingskerk in België
58	• • • • •	Schiding van kerk en staat
56	• • • • •	De schuttersquastie
26, 48	• • • • •	tot de kerk Verhouding van de vereeniging voor gereformeed onderwijs Het gewone werk in de branderijen op den dag des Heeren moet niet tot de werken van noodzakelijkheid worden gerekend
65	• • • • •	De schuttersquastie
64	• • • • •	Handelwijze der provincie Utrecht in zake den heer MEIJSTER
63	• • • • •	Ben vrijmetselaar mag geen lid onzer kerk zijn
59	• • • • •	Ben bundel liederen van gereformeed gehalte
62	• • • • •	Verkiezing van een lid voor de synodale commissie
61	• • • • •	Nieuwe uitgave der synodale bepalingen enz.
60, 61	• • • • •	pen, als zij predikant in onze kerk willen worden
59, 60	• • • • •	De evangelisten door Witteveen geordend moeten naar Kam- Verhouding van onze kerk tot de evang. zendingskerk in België
62	• • • • •	Schiding van kerk en staat
58	• • • • •	De schuttersquastie
56	• • • • •	moet niet tot de werken van noodzakelijkheid worden gerekend
26, 48	• • • • •	tot de kerk Verhouding van de vereeniging voor gereformeed onderwijs

B I J Z O N D E R E Z A K E N .

51	• • • • •	Vaste dag voor het houden der Synoden
53	• • • • •	Geene bepaald vragen bij het bevestigen van lidmaten
54	• • • • •	Lezen in de kerk uit de statenoverzetting bij Keur enz.
55	• • • • •	Beantwoorden van het formulier door doopleden
65	• • • • •	Wat moet ieder doen die in appel komt tegen het besluit van eenige kerkef. vergadering?

Bladz.	68, 69	Een verzoek van de provincie Utrecht
	69	Een protest van een lidmaat der gemeente Genderen
	69	Een brief van den onderling C. Koops
	69	Een bezwaarschrift van den onderling KARSMETER tegen de Synode
	69	Een verzoek van twee boekhandelaars om de handelingen dezer Synode nil te geven
	70	Een verblijvende mededeeling der commissie in zake Hoobol
	72	Plaats der volgende Synode
	72	Tekort der kas voor de theol. school
	72	Kosten der Synode met inbegrip der reiskosten naar Schotland, en uitgave der notulen
	73	Afscheidswoord van den president, een woord van den vice-president en toespraak van den rector der theol. school
	73—75	Stichting der Synode
	76	
B I J L A G E N.		
	I.	
	77	Verslag van de synodale commissie
	80	Verslag van de curatoren der theol. school te Kampen
	84	Verslag van de commissie voor de kas van emeriti-pred.
	87	Verslag van de commissie naar de synode der vereenigde presbyteriaansche kerk in Schotland
	96	Verslag der commissie voor de buitenl. zending
	119	Verslag der commissie voor de zending onder Israëli
	121	Verslag van den algemeenen thesaurier voor de uitbreiding der theologische school te Kampen
	138, 140	Reglement voor de theol. school en voor de kas

NOTA VAN DEN SCRIBA.

Bij het doorbladeren der notulen zal het den opmerkzamen lezer in het oog vallen, dat er ongelijkheid is tusschen de 16 eerste en de overige bladzijden, wat aangaat het gebruik van hoofdletters. Dit is niet de schuld van den scriba. Door een misverstand werd het eerste vel te vroeg afgedrukt. De vijfde bijlage is door den scriba niet gecorrigeerd.